

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA VE MİLLETLERARASI SATIM SÖZLEŞMESİNE GÖRE AYIBIN İHBAR EDİLMESİ

(Notification Obligation of the Defect according to the Turkish
Code of Obligations and CISG)

Doç. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR*

ÖZET

Satım sözleşmesine konu olan malın ayıplı olması durumunda malı alan alacaklı-
nın malda tespit ettiği ayıpları satıcıya bildirmesi halinde kendisine kanunda yer
alan hakların tanınacağı kuralına hem TBK'da hem CISG'da ihbar etme şartına
yer verilmiştir. Bu şartın yerine getirilmemesi durumunda da alacaklının kendi-
sine tanınan haklarını kaybedeceği belirtilmiştir.

Alacaklının ayıplı mal teslimi karşısında kendisine tanınan hakları alabilmesinin
şartlarından birinin ihbar yükümlülüğü olması sebebiyle Yargıtay da vermiş ol-
duğu kararlarında ihbar yükümlülüğünün zamanında yapılıp yapılmadığını göz
önünde tutmaktadır. Aynı şekilde ihbar yükümlülüğü, Milletlerarası Satım Söz-
leşmesinde de önem arz etmekte uluslararası mal satımlarında alacaklıların ayıplı
mal tesliminden dolayı satıcılara karşı olan taleplerinin kendilerine tanınmasını
da ihbar sürelerine riayet edilip edilmediğine özen gösterilmektedir.

Anahtar kelimeler: İhbar yükümlülüğü, CISG, Satış Sözleşmesi, Ayıp, Ayıplı
mal.

Abstract

In case of a defective good which is a subject of sales contract; the rule, that
provides some legal rights for the buyer on condition that obligation to notify is
performed, is stated in both the Turkish Code of Obligations and CISG. Besides,
in the event of not performance of this notification obligation, it is pointed out
that the buyer loses these legal rights.

One of the conditions of exercising these privileges for the buyer is obligation
to notify. For this reason, the High Court of Appeal considers if this obligation
is performed timely or not as well. Likewise, the obligation to notify also has an

* Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

importance in the International Sales Contract and, it is taken in consideration if buyers obey the period of notice or not, for the claims of buyers against the sellers because of the defective good delivery in international sales.

Keywords: Obligation to Notify, CISG, Sales Contract, Defect, Defective Good.

I. Genel Olarak İhbar Yükümlülüğü

A. İhbarYükümlülüğünün Amacı

Türk Borçlar Kanununun ve CISG¹'in yorumdan çıkan sonuçlara göre, ihbar yükümlülüğünün² temelleri hakkında değişik görüşler ileri sürülmektedir. Bunlardan ilki, ayıp ihbarının satıcının lehine olduğu yolundadır. Alıcı sözleşmeye aykırılığı, satıcıya bildirmesiyle satıcı sözleşmeye aykırılığın türü ve niteliği hakkında bilgi sahibi olur. Böylece satıcı, alacaklıya veya teslimatçıya karşı nasıl davranmak istediği konusunda zamanında karar verebilir³. Ancak ihbar yükümlülüğü, sadece mala ilişkin sözleşmeye aykırılıkları kapsar. Bunun dışında kalan diğer sözleşmeye aykırılık halleri, meselâ malın geç teslimi, hukukî ayıplar, CISG m. 39⁴'da öngörülen ihbar süresinde

¹ Çalışmamızda Viyana Satım Sözleşmesi, İngilizce tercümenin (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods) baş harflerinden oluşan bilindik hali olan (CISG) kısaltmasıyla anılacaktır.

² Bilindiği üzere TBK'da düzenlenen satım Sözleşmesinde ihbar yükümlülüğü, “Bildirim Yükümlülüğü” olarak değiştirilmiştir. Değişiklik sadece kavramsal düzeydedir. Buun yanısıra CISG'da hali hazırda “ihbar yükümlülüğü” kullanıldığı için çalışmamızda kavram kargaşası olmaması için “ihbar yükümlülüğü” ibaresine yer verilmiştir.

³ Akikol, Diana, *Die Voraussetzungen der Sachmangelhaftung beim Warenkauf (Obligationenrecht und UN-Kaufrecht)*, Zürich 2008, PN. 618, 234; Schönle, H/Higi, P, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1- 529 OR), Teilband V 2a; Kauf und Schenkung, Zweite Lieferung: Art. 192- 204 OR, Zürich/Basel/Genf 2005*, PN. 23a, 201 OR; Giger, H, *Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band VI: Das Obligationenrecht, 2. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 1. Teilband: Kauf und Tausch - Die Schenkung, 1. Abschnitt: Allgemeine Bestimmungen - Der Fahrniskauf (Art. 184- 215 OR), Bern 1980*. PN. 62, Art. 201 OR; Schlechtriem, P/Schwenzer, I/Schwenzer, *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf - CISG -, 5. Aufl., München 2008*, PN. 5, Art. 39 CISG; Herber, R/Czerwenka, B, *Internationales Kaufrecht, Kommentar zu dem Übereinkommen der Vereinten Nationen vom 11. April 1980 über Verträge über den internationalen Warenkauf, München 1991*. PN. 4, Art. 39 CISG; Brunner, C, *UN-Kaufrecht-CISG, Kommentar zum Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf von 1980, Unter Berücksichtigung der Schnittstellen zum internene Schweizer Recht, Bern 2004*, PN. 1, Art. 39 CISG; Honsell, H/Magnus, U., *Kommentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenkauf (CISG), Zürich 2009*, PN. 1, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, U., in: *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Wiener UN-Kaufrecht (CISG), Berlin 2005*, PN. 3, Art. 39 CISG; Çetiner, B., *Die Sachmangelhaftung des Verkäufers im UN-Kaufrecht und im neuen deutschen Schuldrecht, Heidelberg 2006*, 118.

⁴ CISG. m. 39: 1. “Alıcı, bir sözleşmeye aykırılık saptadığı veya saptaması gerektiği tarihten iti-

ileri sürülmeyip bu tür aykırılıklar, CISG. m. 43 kapsamında ileri sürülürler. CISG. m. 39'da malın kalitesi, niteliği, paketlenmesindeki sözleşmeye aykırılıklar yer alır⁵. Aynı şekilde malın sözleşmede öngörülen haline aykırı olması, az, çok veya yanlış teslim edilmesi halleri de CISG m. 39 kapsamındadır⁶. CISG. m. 39'un kapsamına aynı malların sözleşmeye aykırılıklarında olduğu gibi malları temsil eden dökümanlar da ihbar yükümlülüğüne dahildirler⁷. Satıcı, tam zamanında yapılan ihbar ile alacaklının sözleşmeye aykırılıktan doğan zararını ayıpsız bir diğer mal teslimi ile en aza indirme imkânına sahip olur⁸. Diğer taraftan, ihbar yükümlüğü ve malın muayenesi satıcıya, ileride alacaklıya karşı kullanılabilceği ispat kolaylıkları sağlar⁹.

İhbar sayesinde ayrıca alıcının malı sözleşmeye uygun olarak kabul edip etmeyeceği de hızlı bir şekilde belli olur. Bu durum ticarî ilişkilerde hukukî güvene hizmet eder¹⁰. Ayrıca alıcının yanlış ve gecikmeli olarak kullanımından kaynaklanan ve daha

baren makul bir süre içinde satıcıya, sözleşmeye aykırılığı türünü de belirterek bildirmezse, bu sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder. 2. Her halde, alıcı malların fiilen kendisine verildiği tarihten itibaren en geç iki yıllık bir süre içinde sözleşmeye aykırılığı satıcıya bildirmezse, bu sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder; meğerki, bu süre sözleşmesel bir süre ile bağdaşmıyor olsun”.

- ⁵ **Staudinger/Magnus**, PN. 10, Art. 39 CISG; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 8, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 4, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Zeytin**, 142.
- ⁶ **OLG Rostock IHR 2003**, 19; **Achilles**, Kommentar zum UN-Kaufrechtsübereinkommen (CISG), Neuwied/Kriftel/Berlin 2000, W-A., PN. 2, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 4, Art. 39 CISG; **Karollus, M.**, UN-Kaufrecht, Eine systematische Darstellung für Studium und Praxis, Wien/New York 1991, 105 vd; **Piltz, B.**, Internationales Kaufrecht, Das UN-Kaufrecht (Wiener Übereinkommen von 1980) in praxisorientierter Darstellung, 2. Auflg. München 2008, PN. 5-56, 257; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 10, Art. 39 CISG.
- ⁷ **Herber/Czerwenka**, PN. 7, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 10, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Achilles**, PN. 2, Art. 39 CISG; **Ferrari, F/Ferrari.**, Internationales Vertragsrecht Rom I-VO. CISG. CMR. FactÜ, Kommentar, München 2012, PN. 5, Art. 39 CISG.
- ⁸ **Becker, H.**, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band VI: Obligationenrecht, I. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen (Art. 1-183), Bern 1941; II. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse (Art. 184-551), Bern 1934, PN. 1, Art. 201 OR; **Furrer, A.**, Von stierigen Kühen und sprungfähigen Stieren - Die Regelung des Viehhandels als Lehrstück einer verfehlten regulativen Rechtstechnik -, in: **Jörg Schmid/Hansjörg Seiler** (Hrsg.), Recht des ländlichen Raums, Festgabe der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Universität Luzern für Paul Richli zum 60. Geburtstag = LBR (Luzerner Beiträge zur Rechtswissenschaft) Band 11, Zürich 2006, 54; **BGE 63 II 401(406)**; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 4, Art. 38 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 2, Art. 39 CISG; **OGH v. 30.06.1998**, COSG-online 410.
- ⁹ **Becker**, PN. 1, Art. 201 OR; **Giger**, PN. 12, Art. 201 OR; **BGE 63 II 400**; **Herber/Czerwenka**, PN. 2, Art. 39 CISG; **Mülko-Gruber, U-P.**, In: Münchener Kommentar zum BGB Bd. III., Wiener Übereinkommen über Verträge über den internationalen Warenkauf, 6. Auflg. Beck. München 2012, PN. 2, Art. 39 CISG.
- ¹⁰ **von Büren, B.**, Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil (Art. 184-551), Zürich 1972, 31; **Furrer**, 54; **Schubiger, A.**, Verhältnis der Sachgewährleistung zu den Folgen der Nichterfüllung oder nicht gehörigen Erfüllung, OR 197 ff. - OR 97 ff., Diss. Bern 1957,

sonra ortaya çıkan ayıplar burada istisna tutulmuştur¹¹. Ticarî işlerde yüksek tutulan güvenlik ilk başta satıcı lehine görülmektedir. Çünkü satıcı alıcının belli olmayan zamanda bildireceği ayıpları hesaba katmaz. Keza ticarî işlerde belirtilen sürede yapılmayan ayıp ihbarları, daha sonra yapılamaz¹².

İhbar yükümlüğünün temelinde aslında ticarî işlerdeki güven kuralları yer almaktadır¹³. Alıcı kusurlu olarak maldaki ayıbı belirlenen süre içerisinde görmez hatta onu ayıplı bir şekilde kullanmaya devam ederse, daha sonra ayıplı mal tesliminden dolayı sözleşmeden dönmeyi talep edemez.

Satıcı açısından alıcının uzun bir süre susması malı olduğu gibi kabul ettiği anlamda yorumlanır¹⁴. Bu kural TBK m. 223/II, c. son'da somutlaşmıştır. Buna göre alıcı malı zamanında reddetmezse kabul etmiş sayılır. İhbar yükümlüğü sayesinde satıcı açısından doğrulukla bağdaşmayan fiyat spekülasyonları da bu sayede önlenmiş olur. Çünkü alıcı, satıcı zararına ekonomik piyasada malın fiyatının düştüğü ana ka-

103, 109; Janssen, A., *Die Untersuchungs- und Rügepflichten im deutschen, niederländischen und internationalen Kaufrecht, Eine rechtsvergleichende Darstellung der Gemeinsamkeiten und Unterschiede*, Baden-Baden 2001 42; Kramer, E., *Rechtzeitige Untersuchung und Mängelanzeige bei Sachmängeln nach Art. 38 und 39 UN-Kaufrecht - Eine Zwischenbilanz*, in: Ernst A. Kramer/Wolfgang Schumacher (Hrsg), *beiträge zum Unternehmensrecht, Festschrift für Hans-Georg Koppensteiner zum 65. Geburtstag*, Wien 2001,621; Brunner, PN. 1, Art. 39.

11 Honsell/Magnus, PN. 4 Art. 39 CISG; OGH v. 27.08.1999, CISG-online 191.

12 Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 4, Art. 39 CISG.

13 Widmer, P., *Übereinkommen von 1980 über den internationalen Warenkauf*, Lausanner Kolloquium vom 19. und 20. November 1984, Zürich 1985, S. 91 ff. = Veröffentlichungen des Schweizerisches Institut für Rechtsvergleichung, Band 3, 99.

14 Venturi, Silvio., *La réduction du prix de vente en cas de défaut ou de non-conformité de la chose*, Le Code suisse des obligations et la Convention des Nations Unies sur les contrats de vente internationale de marchandises, PN. 1, Art. 201 OR; Tandoğan, I/I, H., *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. I/1, İstanbul 1988 I/1, 181*; Yavuz, C., *Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu*, İstanbul 198, 116; Aral, F/Ayrancı, H., 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 9. Bası Ankara 2012, 120; Edis, S., *Türk Borçlar Hukukuna Göre Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu*, Ankara 1963, 91; Şahiniz, S., *Tacirler Arası Ticari Satımlarda Satıcının Ayıplı İfadan (Ayıplı Mal Tesliminden) Sorumluluğu*, Ankara 2008, 84; "...Davacının teslim aldığı bağımsız bölüm nedeniyle, 4077 sayılı Kanun'un 4.maddesi gereğince malın teslim tarihinden itibaren 30 gün içinde davalılara ayıp ihbarında bulunmadığı, yaklaşık bir yıl sonra 24.07.2007 tarihinde gönderdiği ihbarname ile ayıp ihbarında bulunduğu tartışma konusu değildir. Her ne kadar, 4.madde de konut satımlarında zaman aşımı süresi beş yıl olarak öngörülmüş ise de, otuz günlük ihbar süresinin burada da uygulanacağı kuşkusuzdur. Öteki deyişle, konutu satın alan davacı, açık ayıp halinde, malı teslim aldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde satıcı veya malike ayıp ihbarında bulunur ise, bu durumda malı teslim aldığı tarihten itibaren beş yıl içerisinde 4077 sayılı Kanun'a dayanarak dava açabilecektir. Hal böyle olunca, mahkemece ayıp ihbarının süresinde yapılmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun olup, onanması gerekir" (YHGK. T. 27.04.2011, E. 2011/13-4, K. 2011/230, Kazancı Otomasyon).

dar bekleyip daha sonra sözleşmeden dönerek satıcının zarar etmesine sebep olabilir. İşte bu durum ihbar yükümlüğü ile ortadan kaldırılmıştır¹⁵.

Satıcı için öngörülen bu hukukî güvence İsviçre Federal Mahkemesi tarafından da ifade edilmiştir. Mahkeme, “*hukukî ve fiilî durumların ticarî işlerde açıklanması tartışılmaz*” ifadesine yer vererek görüşünü belirtmiştir¹⁶. Alacaklının ihbar yükümlüğü, hızlı bir şekilde hukukî ve fiilî durumunun belirlenmesinin, zamanaşımı kurallarının satım ilişkisini bitirmeye yetmediği durumlarda söz konusu olur. Satım konusu mallardaki ayıpların henüz bulunamamış fakat bilindiği durumlarda, alıcının teslim edilen malı muayene etme ve sözleşmeye aykırılıkları bulup satıcıya bildirme yükümlüğü, alıcıya Borçlar Kanununda ve CISG’da daha az yoğunlukta yüklenmiştir. Türk Borçlar Kanunu ve CISG’da başlangıçta sözleşme tarafları, satıcının zaten malın kontrol süresinin başlangıcı ve ihbar süresi hakkında makul bir bilgisi olduğu konusunda ikna olmuşlardır. Bundan dolayı açık ayıplarda, satıcının bu durumu göz önünde bulundurmasına gerek bulunmamaktadır. Bu ise, doğru bir gerçekçe gibi görünmektedir. Ancak bazı hallerde muayene yükümlüğünün sınırları aşılmamalı ve kontrol ve bildirme süreleri de kısa hesaplanmamalıdır. Bu talep CISG m. 39/I’de somutlaşmıştır. Burada, “*alıcı,.... makul bir süre içinde satıcıya bildirmelidir....*” ifadesi yer almıştır. Aynı zamanda bu durum Türk Borçlar Kanunu m. 223/I’de de “*... bunu uygun bir süre içerisinde bildirmek zorundadır*” ifadesine yer verilmiştir. Burada CISG’da yer alıp iç hukukumuzda yer almayan bir hüküm bulunmaktadır. CISG. m. 44’de, eğer alıcı makul bir özürle maldaki sözleşmeye aykırılığı satıcıya bildirmemişse, m. 39/I ve m. 43/I’deki durumlar göz önünde tutulmayıp, alıcıya m. 50 CISG’da öngörülen seçimlik haklardan semenden indirim veya yoksun kalınan kâr dışındaki zararın tazminini isteme hakkı tanınmıştır. CISG anlamında ihbarın gecikmesi halinde alıcının sözleşmeye aykırılıktan doğan haklarını kaybetmesi durumunun her hâlikarda geçerli olması uygun bulunmamıştır.

B. İhbarın Hukukî Niteliği

İhbar yükümlülüğü tek başına hukukî bir sonuç doğuracak irade açıklaması niteliğinde değildir. Gerçi tam zamanında yapılmış bir ihbar, alacaklıya haklarını elinde tutma hakkı verse de, yapılan irade açıklamasının hukukî etkisi alacaklının iradesinden bağımsız ayrı bir şekilde ortaya çıkar. Bundan dolayıdır ki, doktrin ve yargı kararları ihbar yükümlülüğünü tasavvur açıklaması olarak kabul etmektedir¹⁷.

¹⁵ Oser, H/Schönenberger, W., *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Das Obligationenrecht, 2. Teil (Halbband): Art. 184-418, Zürich 1936*, PN. 3, Art. 201 OR; Becker, PN. 1, Art. 201 OR; BGE 63 II 401; Janssen, 43.

¹⁶ BGE 88 II 364 (365), Urteil des BGer v. 28.05.2002, NR. 4C. 395/2001, Erw. 2.1.1.

¹⁷ Honsell, H., *Kommentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenkauf (CISG), Zürich 2009*, PN. 10, Art. 201

Bu düzenleme, sadece ayıplı bölümü veya sözleşmeye aykırılığı tespit eden ihbar kısmı için geçerlidir. Satıcıyı, sorumlu kılan alacaklının açık veya zımnî iradesini içeren ihbar hukukî işlem benzeri irade açıklaması olarak kabul edilmektedir¹⁸.

Alıcının ihbar mecburiyeti, hem Türk Borçlar Kanununda hem de CISG'da benzer düzenlenmiştir. İhbar yükümlülüğü tek başına bir hukukî mükellefiyet değildir. Çünkü gerekli ihbar yapılmadığında ne satıcıya dava açılabilenekte ne de zararın tazmini istenebilmektedir. Ayıp ihbarı, hukukî niteliği itibariyle "külfet" niteliğindedir¹⁹. Alacaklı ayıp ihbarında bulunmazsa tazminat borcu ödemek mecburiyetinde kalmaz. Ancak satılan malı ayıplı haliyle kanun gereği kabul etmiş sayılır. Aynı zamanda ayıptan veya sözleşmeye aykırılıktan doğan haklarını kaybeder. Bunun yanında, ihbarda geciken alıcı sadece malın sözleşmeye aykırılığını ileri sürebilir²⁰. Borçlar Hukukundaki doktrine göre, muayene ve ayıbın ihbarını sadece kanunen mükellefiyet olarak değerlendirme yönünde bir görüş söz konusudur²¹. İhbar mecburiyetinin CISG'da yer alması açısından Borçlar Hukuku ile arasında fark söz konusudur. Çünkü mecburiyet ile mükellefiyet arasında kavramsal fark sözleşmeyi tanıyan ülke hukuk geleneğinde aynı anlama gelmemektedir²².

OR; Giger, PN. 61, Art. 201 OR; von Tuhr, A/Peter, A., *Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts*, 3. Aufl. Band 1, 1. und 2. Lieferung, Zürich 1974 und 1979; mit Supplement, Zürich 1984. 175 f. dpn 25; BGE 107 II 437 f.; Urteil des BGer vom 28.5.2002, Nr. 4C.395/2001, Erw. 2.1.1; Furrer, R., *Beitrag zur Lehre der Gewährleistung im Vertragsrecht*, Diss. Zürich 1973, 54; Katz, H-P., *Sachmängel beim Kauf von Kunstgegenständen und Antiquitäten*, Diss. Zürich 1973, 67; Edis, 85; Yavuz, 113; Gümüş, A., *Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, C. I*, İstanbul 2012, 102; Aral/Ayrancı, 118; Şahiniz, 76; Schönle/Higi, PN. 23, Art. 201 OR; Müller-Chen, M., *Folgen der Vertragsverletzung*, Habil. Basel, Zürich 1999 = *Veröffentlichungen des Schweizerischen Instituts für Rechtsvergleichung*, Band 37, PN. 16, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 5, Art. 39 CISG; Freiburg, N., *Die Rügeobliegenheit des Käufers bei grenzüberschreitendem Warenverkehr*, IHR2005, 56, 57; Klaedtke, U., *Die Maengelrügefrist im UN-Kaufrecht*, Aachen 2003, 13; Ferarri/Ferrari, PN. 3 Art. 39 CISG.

¹⁸ Bucher, BT, 94; Gauch, P., *Der Werkvertrag*, 5. Aufl., Zürich 2011, PN. 2135, 773; Schönle/Higi, PN. 23, Art. 201 OR; Giger, PN. 61, Art. 201 OR; von Tuhr/Peter, PN. 25, Art. 201 OR; Furrer, 54; Katz, 67.

¹⁹ Honsell, PN. 2, Art. 201 OR; Furrer, 54; Gauch, PN. 2108, 765; Tannó, P., *Die Berechnung der Rügefrist im schweizerischen, deutschen und UN-Kaufrecht*, St. Gallen 1993, 5; Giger, PN. 5, Art. 201 OR; Schönle/Higi, PN. 11, Art. 201 OR; Aral/Ayrancı, 118; Yavuz, 113; Tandoğan, I/I, 180; Eren, Fikret; *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ankara 2014, (Özel), 148 vd; Gerny, M, G., *Untersuchungs- und Rügepflichten beim Kauf nach schweizerischem, französischem und US-amerikanischem Recht sowie nach CISG*, Diss. Basel, Basel/Genf/München 1999 47; Huguenin, C., *Obligationenrecht Besonderer Teil*, 3. Aufl. Zürich/Basel/Genf 2008, PN. 293, 44; Edis, 86; Şahiniz, 76; Aktürk, İ., *Satım ve Eser Sözleşmelerinde Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetleri*, Ankara 2012, 71.

²⁰ Tannó, 4 vd; Giger, PN. 5, Art. 201 OR; Staudinger/Magnus, PN. 12, Art. 38 CISG; Janssen, 43vd.

²¹ Schönle/Higi, PN. 11, Art. 201 OR; Giger, PN. 5, Art. 201 OR; Honsell, PN. 2, Art. 201 OR.

²² Akikol, PN. 642, 244.

C. İhbar Yükümlülüğünün Kullanım Alanı

Her iki satım hukukunda da ihbarın düzenleniş alanı geniştir. Türk Borçlar Hukukunda (TBK. m. 219) ve CISG m. 35'de düzenlenen ayıptan ve sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumlulukta, malın sözleşmede kararlaştırılan niteliklere sahip olmaması veya garanti edilen özelliklerin malda bulunmaması durumlarından bağımsız olarak ihbar mecburiyeti düzenlenmiştir²³. İhbar mecburiyeti sadece malın teslimi ile ilgili olmayıp bilakis malın tamiri veya ayıpsız benzeri ile değişimlerinde de vardır²⁴.

Türk Borçlar Kanunu ve CISG arasında ihbar mecburiyetinde benzerlik bulunmasına rağmen, alıcı CISG'a göre muayene ve ihbar mecburiyeti açısından daha yoğundur. Çünkü Türk Borçlar Kanunu m. 219'daki "ayıp" kavramı ile "CISG m. 35'deki "sözleşmeye aykırılık" birbirinden sadece kalite açısından olmayıp, tür, nitelik ve paketleme hataları açısından da geniş bir şekilde farklılık arz etmektedir. Ayıplı mal teslimi, Türk Borçlar Hukukunda yerine göre ifa etmeme yerine göre ise temerrüddür. Doktrinde hâkim olan görüşe²⁵ göre de, satıcıya yapılacak ihbar mecburiyetinin ancak yanlış ifa hallerinde olması gereğidir. Ancak bu durum kabul edildiğinde milletlerarası satımda, m. 40'ın istisnası söz konusu olur. CISG'a göre niteliği kararlaştırılan malın teslim edilmemesi halinde alıcının CISG'a göre ihbar mecburiyeti bulunmamaktadır. Borçlar Kanununda düzenlenen ayıptan doğan sorumluluk hükümleri hem ticarî satımlara hem de normal satımlara uygulanır. Bu anlamda CISG'dan ayrılır. Aslında CISG m. 1/III'de "Bu anlaşmanın uygulanmasında ne tarafların vatandaşlığı, ne tacir olup olmaması, ne de sözleşmenin adi veya ticarî nitelikte olması dikkate alınır" hükmüne yer verilmiştir. Ancak CISG daha ziyade ticarî satımlara uygulanır. Ancak her iki satım hukukunda da alıcının maldaki eksikliği fark ettiğinde belli bir süre içerisinde satıcıya bildirme mecburiyeti bulunmaktadır.

II. Türk Borçlar Kanunu'na Göre İhbar Yükümlülüğü

Türk Borçlar Kanunu m. 223'e göre, "alıcı, devraldığı satılanın durumunu işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz gözden geçirmek ve satılana satıcının sorum-

²³ Venturi, PN. 2, Art. 201 OR; Honsell, H., *Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht I: Art. 1- 529 OR, 4. Aufl., Basel 2007*, (BSK), PN. 3, Art. 201 OR; Müller-Chen, PN. 16, Art. 201 OR; Edis, 86; Tandoğan, I/I, I/1, 180; Aral/Ayrancı, 118; Şahiniz, 76; Gümüş, 102; Yavuz, 113; Brunner, PN. 1, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 8, Art. 38 CISG; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 7, Art. 39 CISG; Witz, W/Salger, H-C/Lorenz, M., *International Einheitliches Kaufrecht, Praktiker-Kommentar und Vertragsgestaltung zum CISG, Heidelberg 2000*, PN. 6, Art. 35 CISG.

²⁴ Gelzer, P., *Zur Wünschbarkeit der Anpassung des schweizerischen Kaufrechts an die EU-Richtlinie zum Verbrauchsgüterkauf und das UN-Kaufrecht*, Diss. Basel, Basel/Genf/München 2003, (Anpassung), 40; Ferrari, F., *Die Rügeobliegenheit bei Vertragswidrigkeit nach Art. 39 CISG*, ZSR NF 125 (2006) 1. Halbband, Rügeobliegenheit, 537.

²⁵ Honsell/Magnus, PN. 7, Art. 39 CISG; Achilles, PN. 2, Art. 39 CISG.

luluğunu gerektiren bir ayıp görürse, bunu uygun bir süre içinde ona bildirmek zorundadır". Burada alıcıya bir görev verilmektedir²⁶. Satım konusu malı aldıktan sonra incelemek eğer malda bir ayıp bulmuşsa bu durumu satıcıya imkân bulur bulmaz bildirmek, mükelleftir. Eğer alıcı yapması gereken bu yükümlüğü yerine getirmese alıcı maldaki ayıpla birlikte malı iktisap etmiş sayılır. Burada satıcının sorumluluğunun doğabilmesi için alıcının malı alır almaz fark ettiği veya yapacağı kısa bir gözden geçirme ile anlayabileceği ayıplardır. Bunun dışında alıcının belli özel teknik ve metodlarla yapacağı inceleme sonucu bulunabilecek ayıplar buraya dâhil değildir. Alıcının bulduğu ayıbı, satıcıya zamanında ve doğru bir şekilde bildirme yükümlülüğü, satıcının ayıptan doğan sorumluluğunun doğabilmesinin bir şartıdır²⁷. Burada

²⁶ Ayıbın ihbarı bazı hukuk sistemlerinde, sadece ticari satımlarda öngörülmüştür (Schwartz, A., **Europäische Sachmängelgewährleistung beim Warenkauf, Optionale Rechtsangleichung auf der Grundlage eines funktionalen Rechtsvergleichs, Habil. Hannover, Tübingen 2000** 474 vd; Atamer, Y., **Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları, İstanbul 2005**, 220); Ancak bizimde dâhil olduğumuz İsviçre Borçlar Kanununda ayıp ihbarı bütün satımlar için öngörülmüştür. Ticari satımlarda ayıbın ihbarı anlaşılabilir. Ancak adi satımlarda da hala ihbarda bulunma yükümünün olması tartışılmaktadır. Yeni değişen BK'da da yine ihbar yükümlülüğü yerni korumuştur. Bu konuda eleştiriler için bkz. **Kramer, 1,4; Buz, V., Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005**,145 vd.

²⁷ **Atamer, 220 vd; Yavuz, 113; Gümüş, 102; Edis, 84-85; Şahiniz, 76-77; Tandoğan, I/I, I/1,180-181; Aral/Ayrancı, 114; Zevkliler/Gökyayla, 106; Schönle/Higi, PN. 23, Art. 201 OR, Schönle, H., Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1- 529 OR), Teilband V 2a: Kauf und Schenkung, Erste Lieferung: Art. 184- 191 OR, Zürich 1993 PN. 7, 21, Art. 197-201 OR; Giger, P., Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band VI: Das Obligationenrecht, 2. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 1. Teilband: Kauf und Tausch - Die Schenkung, 1. Abschnitt: Allgemeine Bestimmungen - Der Fahrniskauf (Art. 184- 215 OR), Bern 1980, PN. 61, Art. 201 OR; Honsell, H., Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil, 8. Aufl., Bern 2006 BT, 80; Honsell, PN. 10, Art. 201 OR; Huguenin, PN. 293-294, 44-45; Müller-Chen, PN. I vd, Art. 201 OR; Zeytin, Z., Milletlerarası Mal satım Sözleşmeleri (CİSG) Hukuku, Ankara 2011,133; Keller, M/Siehr, K., Kaufrecht, Kaufrecht des OR und Wiener UN-Kaufrecht, 3. Aufl., Zürich 1995, 84; BGer, vom. 28.05.2002, 4C. 395/2001, E. 2.1; " *Dava, satım esnasında sunulan projede ve tanıtımlarda belirtilen ancak bunlara uygun olarak yapılmayan veya eksik yapılan işler nedeni ile davacının satın aldığı dairede oluşan değer kaybının ödetilmesi istemine ilişkindir. Davacı satın aldığı bu taşınmazla ilgili ayıp ihbarını, davalılara bildirmemiştir. Davacı bundan sonra açtığı edilek dava ile inşa edilen spor kompleksinin tapusunun bağımsız bölüm maliklerine verilmeyip, TOKİ üzerinde bırakıldığını ve spor kompleksinin sadece site sakinlerinin kullanımına sunulması gerekirken, kamuya da açıldığını ileri sürerek, bu ayıp nedeniyle satın aldığı taşınmazda meydana gelen ekonomik eksikliğin tazminini istemiştir. Davacının dava dilekçesinde tanımadığı bu durumun satın aldığı bağımsız bölümün ekonomik değerini düşüren açık ayıptan olduğu, davalıların bu ayıbı gizlemek için de herhangi bir hileyebaşvurmadıkları, davacının bu ayıplardan bağımsız bölümü satın aldığı tarihte kolayca bilgi sahibi olabileceği kuşkusuzdur. Davacının teslim aldığı bağımsız bölüm nedeniyle, malın teslim tarihinden itibaren 30 gün içinde davalılara ayıp ihbarında bulunmadığı tartışma konusu değildir. Her ne kadar, konut satımlarında zaman aşımı süresi beş yıl olarak öngörülmüş ise de, otuz günlük ihbar süresinin burada da uygulanacağı kuşkusuzdur. Öteki deyişle, konutu satın alan davacı, açık ayıp halinde, mal teslim aldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde satıcı veya malike ayıp ihbarında bulunur ise, bu***

gerçekleşen ayıbin bildirilme yükümlüğü, sorumluluğu kuran bir durum olmayıp, bilakis sorumluluğu koruyan bir gerekliliktir. İhbar, alıcıyı ayıptan doğan haklarını kaybetmeden evvel korur, ancak hakları kurmaz. Yani haklar, ayıplar ihbar edildi diye var değildir²⁸. Alıcı, satıcının kanundan dolayı sorumlu olmadığı bir ayıptan kusurlu bulunuyorsa, bu durumda satıcı, alıcı tarafından yapılan ihbara itiraz etmemiş olsa bile bu durum, onun ayıptan doğan sorumluluğuna sebep olmaz²⁹.

Türk Borçlar Kanunu m. 223'ün iki fıkrası arasındaki sistematik bağ açıktır. Fıkralarda öngörülen ihbar süreleri ayıbin türlerine göre değişmektedir³⁰. Meselâ, birinci fıkroda açık ayıplar düzenlenmiştir. İkinci fıkroda ise gizli ayıplar söz konusu olduğunda uyulması gereken ihbar sürelerine yer verilmiştir³¹. Ayıbı gören alıcının bunu satıcıya hemen bildirmesi gerektiği birinci fıkroda öngörülmüştür³². Bu yükümlülüğün söz konusu olabilmesi için satım konusu malda olağan bir gözden geçirmeyle görülebilecek veya zaten malda görülebilen açık ayıplar söz konusu olduğunda, alıcı imkân hâsıl olur olmaz satıcıya durumu bildirmekle yükümlüdür.

Açık ayıpların tersine gizli ayıplarda ise, alıcının ayıbı imkân hâsıl olur olmaz bildirme yükümlüğü söz konusu değildir. Çünkü bu durumlarda maldaki ayıp olağan bir kontrolle ortaya çıkarılabilecek durumda değildir. Ayıbin ortaya çıkabilmesi için ya belli bir süre kullanılması gerekir ya da uzman bilirkişiye gösterilmesi gerekir.

durumda malı teslim aldığı tarihten itibaren beş yıl içerisinde 4077 sayılı Kanun'a dayanarak dava açabilecektir. Hal böyle olunca, mahkemece ayıp ihbarının süresinde yapılmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiş olması yasaya uygundur" (YHGK. T. 02.11.2011, E. 2011/13-468, K. 2011/666, Kazancı Otomasyon).

²⁸ **Gauch**, PN. 2166, 782; **Giger**, PN. 61, Art. 201 OR; **von Tuhr/Peter**, PN. 25, 176; **Furrer**, 54; **Katz**, 67; **Schönle/Higi**, PN. 23, Art. 201 OR; BGE 118 II 147.

²⁹ **Schönle/Higi**, PN. 25a, Art. 201 OR; **Zehnder**, H., **Die Mängelrüge im Kauf-, Werkvertrags- und Mietrecht, SJZ 96 (2000)**, 545.

³⁰ **TBK. m. 223** "Alıcı, devraldığı satılanın durumunu işlerin olağan akışına göre imkân bulur bulmaz gözden geçirmek ve satılana satıcının sorumluluğunu gerektiren bir ayıp görürse, bunu uygun bir süre içinde ona bildirmek zorundadır.

Alıcı gözden geçirmeyi ve bildirimde bulunmayı ihmal ederse, satılanı kabul etmiş sayılır. Ancak, satılana olağan bir gözden geçirmeyle ortaya çıkarılamayacak bir ayıp bulunması halinde bu hüküm uygulanamaz. Bu tür bir ayıbin bulunduğu sonradan anlaşılırsa, hemen satıcıya bildirilmelidir; bildirilmezse satılan u ayıpla birlikte kabul edilmiş sayılır".

³¹ "... Buna göre, ikinci el aracın gizli ayıplı olduğu ve davacının ayıpları öğrendikten hemen sonra süresi içerisinde ve davacının ayıpları öğrendikten hemen sonra süresi içerisinde durumu davalıya bildirerek sözleşmeyi feshettiği dosya kapsamına göre sabittir. O halde mahkemece, davalının ayıba karşı tekeffül yükümlülüğü olduğu dikkate alınarak hasıl olacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken yanlış gerekçe ile yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir" (Y. 13. HD., T. 04.07.2012, E. 11034/17380 K.) (Karar yayınlanmamıştır).

³² "Alıcı eğer maldaki ayıp belli ise teslimden itibaren iki gün, eğer açıkça belli değil ise 8 gün içinde, durumu satıcıya bildirmeye mecburdur. Tacirler arasındaki ihtarlar noter kanalı ile veya iadeli taahhütlü olarak yapılmak zorundadır. Ayıp ihbarının tanık beyanlarına göre süresinde yapıldığı kabul edilerek, yazılı şekilde hüküm kurulmasında isabet görülmemiştir" (Y. 19.HD. T. 20.03.2003, E. 2002/287, K. 2009/2806, Kazancı Otomasyon).

Bundan dolayıdır ki alıcının yükümlülüğü, bu tür ayıpların bulunduğu sonradan anlaşılırsa, hemen satıcıya bildirilmelidir³³³⁴.

Hayvan satımlarında³⁵ ayıbın bildirilmesi için farklı bir düzenleme söz konusudur. Hayvan satımlarında kanun koyucu diğer satımlarda düzenlediği süreleri burada öngörmemiştir. TBK. m. 224'e göre, "alıcı satıcının sorumlu olacağı süre yazılı olarak belirtilmemiş ve ayıp da hayvanın gebeliğine ilişkin değilse, satıcı, ancak ayıbın devrin yapıldığı veya alıcının devralmada temerrüdünün gerçekleştiği günden başlayarak dokuz gün içinde ayıbın kendisine bildirilmesini" alıcıdan talep eder. Kanun hükmünde de belirtildiği gibi hayvan satımlarında satıcının yazılı olarak hayvan hakkında garanti vermemişse veya hayvanın gebeliğine ilişkin olarak herhangi bir aldatma söz konusu değilse, ihbar süresi hayvanın devrinden veya devirde temerrüde düşülmüşse temerrüdün gerçekleştiği andan itibaren işlemeye başlar³⁶. Bu andan itibaren dokuz gün içinde ayıpların ihbar edilmesi gerekir³⁷. Bu süre hayvanın gebe olmaması du-

33 "Uyuşmazlık, gizli ayıplı mal satımı iddiasından kaynaklanmaktadır. Davacı vekili dilekçesinde malın teslim alın tarihinden itibaren 10 gün sonra ayıbın açığa çıktığını belirtmiş, ancak dava tarihine kadar davalıya usulüne uygun biçimde ayıp ihbarında bulunduğu ilişkin belgeyi dosyaya sunmamıştır. Bu durumda ayıp ihbarının süresinde ve usulüne uygun biçimde yapılmadığı gözden kaçırılarak hüküm kurulması doğru görülmemiştir (Y. 19. HD, T. 07.04.2009, E. 2008/6736, K. 2009/2806, Kazancı Otomasyon).

34 "Davacı tarafın iddiası, mahkemede alınan bilirkişi kurulu raporu ve Almanya'da yaptırılan tespite göre, bu bölün zeytinlerin, "gri-yeşil renk aldığı ve küf tutma ve mayalanma sonucu" acıklık meydana getirdiği gözlenmiştir. 34 tır halinde taşınana ve önemli tutarda olan bu zeytinler için yapılacak muayene ve ihbarın hemen ve ya birkaç gün içinde yapılması mümkün değildir. İddia edilen ayıplar nitelik yönünden de, gizli ayıp sayılabilecek derecededir. Çünkü bu ayıplar sadece gözleşme değil, laboratuvar sonucu ortaya çıkabilecek niteliktedir. Bu durumda 397, 200 kg tutarındaki zeytinlerin ayıpları yönünden süresinde ihbar ihbar yapıldığını kabulü ile sonucu çerçevesinde karar vermek gerekirken, yazılı biçimde hüküm kurulması da doğru görülmemiştir (YHGK., T. 03.02.1999; E. 1999/11-4, K. 1999/55, Kazancı Otomasyon)".

35 Hayvan satımında anlaşılması gereken insan ihtiyaçlarını karşılayan hayvanlardır. Bunlar, inek, keçi, dana, at, domuz vb.

36 Tandoğan, I/I, 184; Zevkiler/Gökyayla, 107; Yavuz, 116; Edis, 90; Honsell, BT, 89-90.

37 "Bilindiği üzere hayvan satımlarındaki tekeffül süresinin açıkça tayin edilip edilmemesi konusundaki ayrımı içeren BK. 199 maddesinin tek başına ele alınması olanaklı değildir. Hayvan satımı ile ilgili hükümler bir bütün olarak ele alınmalı ve değerlendirme bu ölçülere göre yapılmalıdır. Yukarıda da açıklandığı üzere satıcının sorumluluğunun temel şartı olan Tekeffül yazılı olmalıdır. Ne var ki taraflar ayıbın ihbar müddetini yazılı tekeffül sırasında belirlemek zorunda değildirler. Bu belirlemenin yapılmaması durumunda uygulanacak süre ise BK.nun 199. maddesinde belirtilmiştir. Tekeffülün varlığı yanında ihbar müddetinin açıklanmamış olması durumunda bu maddenin uygulanması söz konusu olabilir. Davacı satıcının davalı alıcıya yazılı tekeffülü olmadığından taraflarca belirlenmiş ya da belirlenme bile uygulanacak bir ihbar müddetinin varlığından söz etmek de olanaklı değildir. Yasal ihbar müddeti olan 9 günlük sürenin uygulanması için de satıcının yazılı tekeffülü aranmaktadır. Bir an için bu maddenin uygulanabilirliği kabul edilse dahi alıcının satıcıya yasal sürede ibbarda bulunduğu konusunda bir delil ve bulgu da bulunmamaktadır. O halde satılan davalıya geçmiş bulunmakla nefi ve hasar davalıya aittir. Davalının satım bedelini davacıya ödemesi gerekir. Yukarıda açıklanan nedenlerle Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen özel daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırı olup, direnme kararı bozulmalıdır (YHGK., T. 16.05.2001, E. 13-419/420 K., Kazancı Otomasyon).

rumunda geçerlidir. Hayvanın gebe olduğuna dair bir garanti verilmiş ancak hayvan gebe değilse, ihbar süresi için dokuz günlük süre uygulanmayıp, hayvanın gebe olmadığı anlaşıldığı andan itibaren gecikmeksizin ihbarın yapılması gerekir³⁸. Burada alıcı, hayvanın gebe olduğunu sanarak satım sözleşmesi yaptığını belirtip TBK. m. 30'da düzenlenen temel hatası hükümlerine dayanarak sözleşmeyi iptal edebilir³⁹.

Hayvan satımlarında, satıcının ayıptan sorumlu olması için, belirttiği ve söz verdiği hususları, yazılı biçimde üstlenmiş olması gerekir. Bu üstlenme yazılı değilse satıcı kural olarak sorumlu tutulamaz⁴⁰. Ancak hayvan satımlarında, kanun koyucu satıcının hilesi durumlarında satıcıyı TBK. m. 225 gereği hilesinden dolayı korumuştur⁴¹. Satıcının hilesi daha ziyade hayvanın gebe olması durumlarında söz konusu olduğunda, alıcının durumu belirtilen zamanda bildirmemiş olması ayıba karşı sorumluluktan doğan hakların kaybına sebebiyet vermez. Ayrıca eğer satıcı hayvanın niteliği için alıcıya belli özelliklerin varlığı hakkında garanti vermişse, bu durumda da zamanında ihbarın yapılmamış olması alıcının haklarını etkilemez.

Hayvan Satımı, İsviçre Borçlar Kanunundan farklı olarak Türk Borçlar Kanununda ayrıntılı olarak düzenlenmemiştir. Ayrıca söz konusu özel hükümlerin hangi hayvan satımı için uygulanacağı konusunda Kanunumuzda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak bu hükümlerin canlı hayvan satımına uygulanacağı konusunda herhangi bir şüphe de bulunmamaktadır⁴².

III. Viyana Satım Sözleşmesine Göre İhbar Yükümlülüğü

Viyana Satım Sözleşmesinde, alıcının ihbar yükümlülüğü Amerikan ve Alman hukuk çevrelerinin kurallarına uygun fakat Fransız ve ona yakın hukuk çevrelerinin düzenlemelerine aykırıdır⁴³. Viyana Satım Sözleşmesinin kabul edildiği diplomatik toplantıda en tartışmalı⁴⁴ kısım sözleşmeye aykırılık ihbarı konusunda yaşanmıştır. Sözleşme metni oluşturulurken sözleşmeye ilham kaynağı olan Avrupa Satım Sözleşmesinin 39. maddesinde yer alan ihbar için “*kısa süre*” ifadesi CISG metninde “*uygun bir süre*” olarak yer almıştır. Bu ayrımın pratik yararı, CISG’da sözleşmeye

³⁸ Tandoğan, I/I, 184; Edis, 90; Yavuz, 116; Honsell, 90; BGE 86 II 30.

³⁹ BGE 111 II 70.

⁴⁰ “Taraflar arasındaki ilişki hayvan alım satım ilişkisidir. Davacı hayvanını davacıya satıp teslim etmiş ve bu suretle satım tamamlanmıştır. Hayvan alım satımında satıcı yazılı olarak kefalet etmedikçe yahut alıcıyı iğfal etmiş olmadıkça tekeffül etmiş addolunamaz” (YHGK. T. 06. 05. 2001, E. 2001/13-419, K. 2001/420, Kazancı Otomasyon).

⁴¹ Tandoğan, I/I, 184; Zevkliler/Gökyayla, 107.

⁴² Zevkliler/Gökyayla, 107; Tandoğan, I/I, 182.

⁴³ Akikol, PN. 610, 231.

⁴⁴ Schlechtriem, 150; Staudinger/Magnus, PN. 1, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 3, Art. 39 CISG; Piltz, PN. 5-59, 258; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 1, Art. 39 CISG; Ferrari/Ferrari, PN. 1, Art. 39 CISG.

aykırılığın alıcı tarafından bildirilmesi modeli Alman hukuk sistemine göre şekillenmesinde gerçekleşmesidir⁴⁵. Çünkü Alman Ticaret Kanunu § 377'de de aynı düzenleme bulunmaktadır⁴⁶.

CISG 39/I hükmü gereğince, satım konusu malda, herhangi bir ayıp saptanması halinde, alıcının makul bir süre içerisinde, ayıbı türünü de belirterek satıcıya bildirmesi gerekir. Aksi takdirde anılan düzenleme gereğince alıcı, sözleşmeye aykırılığa dayanamaz⁴⁷. Ancak alıcı, satım konusu malda herhangi bir sözleşmeye aykırılık saptadığı veya saptaması gerektiği tarihten itibaren makul bir süre içinde satıcıya, sözleşmeye aykırılığın türünü de belirtmelidir. Aksi takdirde sözleşmeye aykırılığa dayanamaz⁴⁸. Kanun maddesinden anlaşılacağı üzere, CISG'da ihbar yükümlülüğü, Borçlar Kanunundan farklı olarak düzenlenmiştir. Burada alıcının sözleşmeye aykırılıktan doğan haklarını kullanabilmesi ve söz konusu sorumluluğun kurulabilmesi için sözleşmeye aykırılığın ihbar edilmesi gerekir. Alıcı belirtilen sürede satıcıya maldaki sözleşmeye aykırılıkları bildirmese bu durumda kanunda belirtilen sözleşmeye aykırılığa dayanan haklarını kullanamaz⁴⁹. Ayrıca satıcının sorumluluğunun doğması içinde ihbar yükümlülüğü gereklidir.

CISG'da belirtilen ihbar süresinin başlangıcı, alıcının sözleşmeye aykırılığı tespit ettiği veya edebilmesi gereken durumlarda işlemeye başlar. Burada da açık ve gizli ayıp farkı ihbar süresinin hesaplanmasında göz önünde tutulmuştur. Ayıbın alıcı tarafından muayene edildikten sonra ne zaman tesbit edileceği, CISG m. 38'de belirtilen ayıbın türü, niteliği ve süresine bağlıdır. Açık ayıplarda, muayene ve ihbar süresi, iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Gizli ayıplarda ise ihbar yükümlülüğü aynen TBK m. 223/II'de düzenlendiği gibi sözleşmeye aykırılığın tespit edildiği andan itibaren

⁴⁵ **Honsell/Magnus**, PN. 3, Art. 39 CISG; **Vogel, Die Untersuchungs- und Rügepflicht im UN-Kaufrecht**, Diss. Bonn 2000, 20; **Kramer**, 617, 619; **Ferrari/Ferrari**, PN. 1, Art. 39 CISG.

⁴⁶ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 15, Art. 39 CISG; **Kramer**, 617-624; **Achilles**, PN. 9, Art. 39 CISG; **OGH (Austuria)**, v. 14.02.2012, CISG-online, 2308; **Cour de Cassation (France)**, v. 08.11.2011, CISG-online, 2310; **Rechtbank Hertagenbosch (Netherland)**, v. 07.09.2011, CISG-online, 2363.

⁴⁷ **CISG. m. 39;** 1. "Alıcı, bir sözleşmeye aykırılıksaptadığı veya saptaması gerektiği tarihten itibaren makul bir süre içinde satıcıya sözleşmeye aykırılığı, türünü de belirterek bildirmese, bu sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder; 2. Her halde, alıcı, malların fiilen kendisine verildiği tarihten itibaren en geç iki yıllık bir süre içinde sözleşmeye aykırılığı satıcıya bildirmese, bu sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder; meğerki bu süre sözleşmeye tabi bir garanti süresiyle bağdaşmıyor olsun"; **Gerichtshof Hertogenbosch**, 06.06.2013, CISG-online, 2467; **OLG Koblenz**, 03.06.2013, CISG-online, 2469; **Bundesgericht, Schweiz**, 26.03.2013, CISG-online, 2434; **Obergericht Zug, Schweiz**, 05.03.2013, CISG-online, 2471.

⁴⁸ **OGH Avusturya**, v. 14.02.2012, CISG-online, 2308, Erw. 2.1.

⁴⁹ **Ferrari/Ferrari**, PN. 3, Art. 39; **Staudinger/Magnus**, PN. 1, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 5, Art. 39 CISG; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 5-6, Art. 39 CISG; **Freiburg**, 56, 57; **Klaedtke**, 13; **Atamer**, 228; **Zeytin**, 142.

işlemeye başlar. CISG'da yer alan hükümler, Türk Borçlar Kanununa göre alacaklının menfaatine hükümlerdir⁵⁰. CISG'da derhal bildirim yükümlülüğü sadece CISG m. 39/I anlamında uygun bir süre içerisinde talep edilir. Bu süre asgari olan süredir. Sürelerin maksimum olduğu an ise, gizli ayıplarda geçerlidir ve iki yıldır (CISG. m. 39/II).

Milletlerarası satım sözleşmesinde canlı hayvan satımında, özel bir düzenleme bulunmamaktadır. CISG'da hayvan satımı için Borçlar Kanununun aksine ne malın muayenesinde ne de ayıbın ihbarın da süre için üst sınır öngörülmemiştir. Burada alıcının ticarî ihtiyaçları ve hayvanın durumu da bilirkışı, görüşüne göre önem kazanmaktadır (CISG. m. 9).

CISG'da muayene ve ihbar külfeti, istisnai olarak düzenlenmiştir. Satıcı CISG. m. 40'a göre, sözleşmeye aykırılık, satıcının bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı ve alıcıya açıklamadığı olgulara dayanıyorsa, satıcı alıcının ihbarı geç yapması dolayısıyla sözleşmeye aykırılığa bağlanan sonuçlardan yararlanamaz. Burada da Borçlar Kanunu m. 225'de düzenlenen ve satıcının ağır ihmali olarak maldaki ayıbı alıcıya bildirmemiş olduğu hallerde, satıcının sorumlu olacağı ilkesi CISG'da da yer bulmuştur. Aksi davranış, TMK. m. 2 anlamında hakkın kötüye kullanımı olur. Ancak CISG m. 44'te yer alan düzenleme iç hukukumuzdaki satım sözleşmesinden ayrılır. Çünkü m. 44'de, alıcının gerekli bildirim yapmama konusunda makul bir özü varsa, iç hukuktan farklı olarak satım parasının indirilmesi ve tazminat talep edilebilir.

IV. Ayıp İhbarının İçeriği

İhbar yükümlülüğünden, alacaklının maldaki ayıbı somutlaştırıp satıcıya bildirmesi sonucu çıkarılır. İhbar, ayıbın veya sözleşmeye aykırılığın satıcıya somut bir şekilde gösterilmesi daha sonra alacaklı tarafından takip edilecek süreç hakkında karar vermeyi içerir⁵¹. Bundan alacaklı, ayıp ihbarının içeriğinde malda muayene sonucu tesbit ettiği ve önem verdiği tüm ayıpları bildirmekle yükümlüdür⁵². Aksi takdirde, görülmüş ancak bildirilmemiş ayıplar malın ayıplı haliyle kabul edilmiş sayılmasına sebep olur. Bu sayede satıcı, alıcının malı kabul etmediğini ve maldaki ayıbın

⁵⁰ **Ferrari/Ferrari**, PN. 1, Art. 39 CISG.

⁵¹ **Giger**, PN. 62, Art. 201 OR; **Honsell**, PN. 10, Art. 201 OR; **Mü-Ko, Benicke, C., İn: Münchener Kommentar zum 2. Auflage HGB München 2007**, PN. 2, Art. 39 CISG; **Brunner**, PN. 4, Art. 39 CISG; **Schlechtriem/Schwenger/Schwenger**, PN. 6, Art. 39; **Mü-Ko, Gruber, İn: Münchener Kommentar zum BGB Bd. III., Wiener Übereinkommen über Verträge über den internationalen Warenkauf, 6. Auflg. Beck. München 2012**, PN. 7, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 9, Art. 39 CISG; **OLG Karlsruhe, 08.02.2006, IHR 2006, 106; Achilles**, PN. 3, Art. 39 CISG; **Atamer**, 229; **Zeytin**, 144.

⁵² **Gauch**, PN. 2126, 770; **Tannó**, 81; **Giger**, PN. 64, Art. 201 OR; **Bieger, A., Die Mängelrüge im Vertragsrecht, Zürich 2009**, 47; **Aktürk**, 173.

sebebini ve muhtevasını ihbardan anlaması gerekir⁵³. Aksi takdirde, satıcı bildirilmeyen ayıplardan sorumlu olmaz. Ancak bu durum kaba bir şekilde maldaki ayıbın bildirilmesi veya genel satıcıya karşı olan güvensizlik için yeterli olmaz⁵⁴. Bundan dolayıdır ki, ihbarda “*malın kötü işlendiğini*”, “*en düşük kalitede olduğunu*”⁵⁵ veya “*malın berbat olduğunu*”⁵⁶ belirtmek yeterli olmaz⁵⁷. Ayrıca, alacaklı ihbar yükümlülüğünde sadece malı tamamıyla berbat olarak nitelendirirse ayıptan doğan haklarını kaybeder⁵⁸. Aynı şekilde satıcıya alacaklı tarafından bir şikâyetin bildirilmesinde de durum aynıdır. Burada da tam bir ihbar yapılmamış sayılır⁵⁹.

Alacaklı ayıbı somutlaştırmak mecburiyetindedir. Milletlerarası satım sözleşmesi bu konuda Borçlar Kanunu m. 223/I-II'den farklı olarak bir adım daha öndedir. Çünkü burada alacaklıdan maldaki satım sözleşmesine aykırılıkları tam olarak somutlaştırılması talep edilmektedir (CISG. m. 39/I)⁶⁰. Orijinal metinde yer alan bu önkoşul anlatımı sıkılaştırılmalı ve sınırlayıcı yorumlanması gereği bir tarafa bırakılacak olursa, bu şekilde fazla bir kazanım olmaz. Bundan dolayı, hem iç hukukta hem de milletlerarası hukukta satım sözleşmelerinde mahkemeler alacaklı tarafından ayıp nitelenmesinin daha ayrıntılı yapılmasını benimsemektedirler.

⁵³ Yavuz, 117; Edis, 87; Tandoğan, I/I, 180; Gümüş, 102; Şahiniz, 83; Schönle/Higi, PN. 25, Art. 201 OR; BGE 101 II 83, 85; Giger, PN. 64, Art. 201 OR; Müller-Chen, PN. 17, Art. 201 OR; Keller/Siehr, 84; Rabel, E., *Das Recht des Warenkaufs, Eine rechtsvergleichende Darstellung, 2. Band, Berlin/Tübingen 1958*. 215.

⁵⁴ *Urteil des BGer v. 28.5.2002*, Nr. 4C.395/2001, Erw. 2.1.1.; Ferrari, *Rügeobliegenheit*, 543; Freiburg, 61; OGH v. 14.1.2002, CISG-online 643.

⁵⁵ HGer Zürich v. 30.11.1998, CISG-online 415; LG Hannover, v. 01.12.1993, CISG-online, 244; LG Erfurt v. 29.07.1998, CISG-online, 561.

⁵⁶ OLG Saarbrücken v. 3.6.1998, CISG-online 354.

⁵⁷ Staudinger/Magnus, PN. 24, Art. 39 CISG; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 7, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 12, Art. 39 CISG; Giger, PN. 66, Art. 201 OR; Herber/Czerwenka, PN. 8, Art. 39 CISG; Karollus, 126; Piltz, PN. 5-67, 262.

⁵⁸ Landgericht Coburg (D) v. 12.12.2006, CISG-online 1447, Erw. I.f.

⁵⁹ LG Saarbrücken v. 2.7.2002, CISG-online 713.

⁶⁰ Brunner, PN. 4 Art. 39 CISG; Schlechtriem, P., *Einheitliches UN-Kaufrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über internationale Warenkaufverträge, Darstellung und Texte, Tübingen 1981, UN Kaufrecht*, PN. 155, 120; OLG Frankfurt v. 18.01.1994 CISG-online, 123 (*Almanya'da mukim alacaklı, İtalyada bulunan ayakkabı üreticisinden ayakkabı sipariş etmiştir. Malların tesliminden sonra alacaklı, teslim edilen ayakkabıların sözleşmede kararlaştırılan topuk ve yükseklik durumlarını taşımadığını ileri sürerek kararlaştırılan parayı ödemeyeceğini alacaklıya bildirmiştir. Mahkeme verdiği kararda alacaklıyı yapmış olduğu ihbarda yeteri kadar ayıbın özelliklerini belirterek onu somutlaştırmadığını ileri sürerek alacaklının talebini reddetmiştir*).

V. İhbar Süresi

A. Genel Olarak

Ayıbn ihbar süresi, çeşitli hukuk alanlarında mutlak ve nisbî ayıbn ihbar süresi olarak ikiye ayrılmaktadır. Mutlak ayıbn ihbar süresi, ayıbn ihbar süresinin ne zaman başlayıp, ne zaman kesin olarak sona ereceğine ilişkindir. Nisbî ayıbn ihbar süresi, hem ne zaman başlayacağı hem de ne zaman sona ereceği somut olarak belirlenmemiş ihbara yöneliktir. Mutlak ihbar süresi, nisbî ihbar süresinden üç halde ayrılır. İlk olarak, sürenin başlaması ile ilgili bir tarih esas alınmış olması, ikinci olarak ihbar süresinin kesin olarak belli olması ve nihayet mutlak ihbar süresinde ihbarın yapılmamış olması halinde, alıcının ayıplı mal tesliminden kaynaklanan seçimlik haklarını kaybediyor olmasıdır. Mutlak ihbar süreleri zarfında gerekli olan ihbarın yapılmamış olması halinde, alacaklı haklarını kaybedeceğinden, bu sürenin hukukî niteliği hak düşürücüdür.⁶¹ Mutlak ihbar süresi, CISG m. 39/II'de 2 yıl, İBK. m. 202/I'de dokuz gündür. TBK'da ise, mutlak ihbar süresi, ticarî satımlar için TTK. m. 23/c'de 2 ve 8 gün, tüketici sözleşmelerinde ise, 30 gün ihbar süresi düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanununda mutlak ayıbn ihbar süresi hakkında tek düzenleme TBK. m. 224⁶² hayvan satımına ilişkindir⁶³. TBK. m. 223/I'de belirtilen “*bildirimün uygun süre içerisinde yapılması*” gereği nisbî ihbar süresine tâbidir. Bununla birlikte, gizli ayıplar söz konusu olduğunda ayıbn ihbarı TBK. m. 223/II'de ayıbnın “*anlaşılmasından sonra hemen bildirilmemesi halinde hak kaybına uğrayacağı*” düzenlenerek söz konusu ihbar süresi nisbî sürenin dışında bırakılmıştır.

Muayene süresinde olduğu gibi ihbar süresinde de TBK ve CISG'da gün, hafta ve ay gibi kesin bir süre öngörülmemiştir. İhbar süresinin hesaplanmasında, gerekli olan zaman yorum yoluyla belirlenir⁶⁴. Türk Borçlar Kanunu m. 223/I'de “*...alacaklı satılarda satıcının sorumluluğunu gerektiren bir ayıbn görürse, bunu uygun bir süre içinde ona bildirmek zorundadır*” hükmü ile alacaklının maldaki ayıbn fark eder etmez hemen vakit geçirmeksizin satıcıya bildirmesi gerekmektedir⁶⁵. CISG'da ise, uygun

⁶¹ Bieger, 72 vd; von Tuhr/Escher, 162; Yavuz, 117; Aral/Ayrancı, 119; Aktürk, 186; Atamer, 233.

⁶² TBK. m. 224 “*Hayvan satımında satıcının sorumlu olacağı süre yazılı olarak belirlenmemiş ve ayıbn da hayvanın gebeliğine ilişkin değilse satıcı, ancak ayıbn devrin yapıldığı veya alıcının devrilmada temerrüdünün gerçekleştiği günden başlayarak dokuz gün içinde kendisine bildirilmesi ve ayrıca, hayvanın bilirkişilerce gözden geçirilmesinin aynı süre içinde yetkili makamdan istenmesi halinde sorumlu olur*”.

⁶³ Tandoğan, I/I, 181; Edis, 88; Yavuz, 116.

⁶⁴ Akikol, PN. 847, 320.

⁶⁵ Giger, PN. 77, Art. 201 OR; Honsell, BSK, PN. 10, Art. 201 OR; Müller-Chen, PN. 20, Art. 201 OR; Keller/Siehr, 85; Zehnder, 547 ff; Gauch, P/Aepli, V/Stöckli, H., Praejudizienbuch zum OR, 6. Auflg. Zürich 2006, PN. 12, 501; Yavuz, 118; Aral/Ayrancı, 118; Tandoğan, I/I, 180.

bir süre içerisinde maldaki sözleşmeye aykırılıkların bildirilmesi gereği üzerinde durulmuştur. Görüldüğü gibi milletlerarası satım sözleşmelerinde, ihbar süresi daha geniş ve rahat bir şekilde belirlenmişken, iç hukukta daha sıkı bir şekilde belirlenme yoluna gidilmiştir.

İç hukukta asıl kuraldan ayrılan kısım hayvan satımıdır. Burada TBK. m. 224'de satıcının lehine olmak üzere dokuz gün içerisinde alacaklı, hem hayvanı muayene edecek hem de bu sırada hayvana ilişkin tespit ettiği ayıpları satıcıya bildirecektir. Burada gizli ayıplar, kanun hükmü dışında kabul edilmişlerdir. Yani malda daha sonra tespit edilecek gizli ayıplarda satıcı sorumlu olmaz. Ancak eğer satıcının sorumluluğu süreyle belirlenmiş veya gebeliğe ilişkin ise satıcının sorumluluğu söz konusu olur. Hayvan satımında hakların hukuki koruması için ayıp ihbarının yanında ayrıca öngörülen dokuz günlük süre içerisinde, hayvanın bilirkişilerce gözden geçirilmesi için alacaklı yetkili makamlara bildirmelidir⁶⁶. Aksi takdirde alacaklının sorumluluğu söz konusu olur. Borçlar Kanununda hayvan satımında öngörülen dokuz günlük süre alacaklı için daha uygun sayılmaktadır. CISG'da ise süre hesaplamasında ölçüt makul olarak belirlenmiştir.

Bu açık avantaja karşı gizli ayıplara dayanmada, alacaklı, malların fiilen kendisine verildiği tarihten itibaren en geç iki yıllık bir süre içerisinde sözleşmeye aykırılığı satıcıya bildirmezse, sözleşmeye aykırılığa dayanma hakkını kaybeder. Ancak eğer satıcı tarafından alacaklıya belli bir süre öngörülmüşse bu süre sonuna kadar satıcı sorumlu olmaya devam eder (CISG. m. 39/II)⁶⁷. Milletlerarası hayvan satımı söz

⁶⁶ "...Bunun yanında; hayvan satımında ayıptan satıcının sorumlu tutulabilmesi için, hem, ayıplar teslimden veya alıcının hayvanı teslim almakta temerrüdünden itibaren 9 gün içinde satıcıya ihbar edilmiş olması, hem de hayvanın bilirkişi tarafından muayenesinin yapılması için aynı sürede yetkili mercie başvurulmuş olmalıdır, ihbar müddeti sözleşmede ya da yazılı kefalette taraflarca da ayrıca tayin edilebilir. Bu hallerde tayin olunan süre uygulanır... ..Bilindiği üzere hayvan satımlarındaki tekeffül süresinin açıkça tayin edilip edilmemesi konusundaki ayrımı içeren BK. 199 maddesinin tek başına ele alınması olanaklı değildir. Hayvan satımı ile ilgili hükümler bir bütün olarak ele alınmalı ve değerlendirme bu ölçülere göre yapılmalıdır. Yukarıda da açıklandığı üzere satıcının sorumluluğunun temel şartı olan Tekeffül yazılı olmalıdır. Ne var ki taraflar ayıbın ihbar müddetini yazılı tekeffül sırasında belirlemek zorunda değildirler. Bu belirlemenin yapılmaması durumunda uygulanacak süre ise BK.nun 199. maddesinde belirtilmiştir. Tekeffülün varlığı yanında ihbar müddetinin açıklanmamış olması durumunda bu maddenin uygulanması söz konusu olabilir. Davacı satıcının davalı alıcıya yazılı tekeffülü olmadığından taraflarca belirlenmiş ya da belirlenmese bile uygulanacak bir ihbar müddetinin varlığından söz etmek de olanaklı değildir. Yasal ihbar müddeti olan 9 günlük sürenin uygulanması için de satıcının yazılı tekeffülü aranmaktadır. Bir an için bu maddenin uygulanabilirliği kabul edilse dahi alıcının satıcıya yasal sürede ihbarda bulunduğu konusunda bir delil ve bulgu da bulunmamaktadır. O halde satılan davalıya geçmiş bulunmakla nefi ve hasar davalıya aittir. Davalının satım bedelini davacıya ödemesi gerekir..." (YHGK., T. 16.05.2001, E. 13-419/420, Kazancı Otomasyon).

⁶⁷ Honsell/Magnus, PN. 29, Art. 39 CISG; Brunner, PN. 16, Art. 39 CISG; Freiburg, 228; Herber/Czerwenka, PN. 10, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 40, Art. 39; Mü-Ko, Benicke, PN. 15, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 62, Art. 39 CISG; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 23, Art. 39 CISG.

konusu olduğunda da, bu hüküm uygulanınca, alacaklı hayvanlarda bulunan açık sözleşmeye aykırılıkları saptar saptamaz makul bir sürede satıcıya bildirir. Ancak sözleşmeye aykırılıklar gizli ise, hayvanların fiilen kendisine verilmesinden itibaren iki yıl içerisinde satıcıya bildirmelidir. Alacaklı ihbarı zamanında yapmazsa iç hukukta ayıptan doğan, CISG'da ise sözleşmeden doğan haklarını kaybeder. Bu süreler doktrinde, tarafların haklarını ileri sürmeleri için verilmiş imkânlar olarak kabul edilmektedir. Bundan dolayı söz konusu süreler zamanaşımı olarak belirtilmemişlerdir⁶⁸.

B. İhbar Süresinin Başlangıcı

1. Genel Olarak

İhbar süresi, bütün ayıplarda aynı anda başlamaz. CISG. m. 39/I bu konuda ortalama gayet basit ve iç hukukta da geçerli olabilecek kelimelerle anlatılmıştır. İhbar süresi, alacaklının belirli sözleşmeye aykırılıkları tespit ettiği veya etmek mecburiyetinde olduğu andan itibaren işlemeye başlar⁶⁹. Bu sebeple muayene süresinin bitmesinin beklenmesine gerek yoktur⁷⁰. İhbarın yapılacağı en geç süre ise maldaki ayıbın bilinebildiği andır. Alacaklı maldaki ayıbı daha evvel tespit ederse, ihbar süresi, bilinme tarihi olarak kesinleşir⁷¹. Ancak bu kuralın gerçekleşmesi maldaki ayıbın açık veya gizli olmasına göre farklılık arz eder.

a. Açık Ayıplarda Sürenin Başlangıcı

Açık ayıplarda, ya alacaklı ayıbı mutad muayene sonucu keşfeder ya da maldaki ayıp zaten görünmektedir. Ayıp ihbarı da bu andan itibaren işlemeye başlar⁷². Açık ayıplarda; malın mutad muayenesi sonucu tespit edilen ayıplar, teslimden sonra

⁶⁸ Schönle/Higi, PN. 20, Art. 201; Schubiger, 103; Brunner, PN. 2, Art. 39 CISG.

⁶⁹ Honsell/Magnus, PN. 16, Art. 39 CISG; Stathouli, S., *Die Haftung ders verkaufers für Sachmaengel und Falschlieferung nach dem Wiener Übereinkommen über den internationalen Warenkauf unter Berücksichtigung des deutschen und grieschen rechte*, München 2006, 114; Piltz, PN. 5-86, 271.

⁷⁰ Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 19, Art. 39 CISG; Heilmann, J., *Mängelgewährleistung im UN-Kaufrecht, Voraussetzungen und Rechtsfolgen im Vergleich zum deutschen internen Kaufrecht und zu den Haager Einheitlichen Kaufgesetzen*, Diss. Hamburg, Berlin 1994 = *Schriften zum Internationalen Recht*, Band 67, 313; Staudinger/Magnus, PN. 29, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 15, Art. 39 CISG; Herber/Czerwenka, PN. 9, Art. 39 CISG; Schlechtriem, UN- Kaufrecht, 114; Zeytin, 143.

⁷¹ Ferrari, *Rügeobliegenheit*, 547; Reinhart, G., *UN-Kaufrecht, Kommentar zum Übereinkommen der Vereinten Nationen vom 11. April 1980 über Verträge über den internationalen Warenkauf*, Heidelberg 1991, PN. 4, Art. 39 CISG; Atamer, 228; Zeytin, 143; OGer Luzern v. 8.1.1997, UNILEX, Erw. 4.a.

⁷² Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 19, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 32, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 16, Art. 39 CISG; Piltz, 5-71, 264; Mü-Ko, Benicke, PN. 5, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 26, Art. 39 CISG.

muayene süresinde satıcıya ihbar edilmelidir⁷³. Doktrindeki hâkim görüşe göre⁷⁴, ihbar süresi, kural olarak doğrudan devir ve teslimde malın kabul edildiği; mesafeli satımlarda da malın tesliminden itibaren başlar. Buradaki muayene süresinin sonu alacaklının maldaki sözleşmeye aykırılığı keşfettiği andır⁷⁵. Açık ayıplarda, bundan dolayıdır ki ihbar süresinin başlangıcı ve sona ermesi muayeneye dayanmaksızın bulunmaktadır. Çünkü muayene, malın muayenesi ve ihbar edilmesi için ard arda iki kısmî süreden oluşmaktadır⁷⁶.

Teslim anında henüz bir muayene olmadan anlaşılabilen sözleşmeye aykırılıklardaki açık ayıplarda, ihbar süresinin malın teslimi ile başlayıp başlamayacağı tartışmalıdır. Hâkim görüş, ihbar yükümlülüğünün teslimle başlayacağını kabul etmekte ve alacaklının bu hakkı hem iç hukukta hem de milletlerarası satım sözleşmesinde, açık ve gizli ayıplarda da kullanabileceği yönündedir. Ancak yükümlülüğün teslimle başlayacağı durumu sadece ihbar yükümlülüğüne ilişkin olup muayene yükümlülüğünde kullanılamaz⁷⁷. İhbar yükümlülüğünün mesafeli satımlarda ne zaman başlayacağı sorunu genel olarak çözüme bağlanmayıp, olay somut olaylara göre belirlenmiştir. Aslında ayıpların muayenesi çok zaman almaz. Fakat alacaklı istisnai olarak mutad

⁷³ “Dava, satım esnasında sunulan projede ve tanıtımlarda belirtilen ancak bunlara uygun olarak yapılmayan veya eksik yapılan işler nedeni ile davacının satın aldığı dairede oluşan değer kaybının ödetilmesi istemine ilişkindir. Uyuşmazlık; dava konusu olayda “ayıplı ifa” mı, yoksa “eksik ifa”nın mı söz konusu olduğu; burada varılacak sonuca göre satıcının sorumluluğuna gidilebilecek zaman aşımı süresinin ne olduğu ve dava tarihinde zaman aşımı süresinin dolup dolmadığı noktalarında toplanmaktadır. Sözü edilen ayıbın gizli ayıp olmadığı anlaşılmaktadır. Konutu satın alan davacı, açık ayıp halinde, **malı teslim aldığı tarihten itibaren...**” (YHGK. T. 24.04.2011, E. 2011/13-4, K. 2011/230, Kazancı Otomasyon).

⁷⁴ Giger, PN. 78, Art. 201 OR; Gerny, 38; Gsell, W., *Die Mängelrüge beim Kauf nach schweizerischem Obligationenrecht*, Diss. Zürich 1926, 64-65; Ferrari/Ferrari, PN. 20-21, Art. 39 CISG; Tannó, 78-79.

⁷⁵ Honsell/Magnus, PN. 16, Art. 39 CISG; Janssen, 162; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 20, Art. 39 CISG; Freiburg, 56, 58; Atamer, 230; Zeytin, 143.

⁷⁶ Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 20, Art. 39 CISG.

⁷⁷ Honsell, PN. 11, Art. 201 OR; Furrer, 57; Gerny, 38; Giger, PN. 5, 21, Art. 201 OR; Girsberger, D., *Was hat Thurgauer Ahorn mit Ananas aus Afrika gemeinsam? - Die schleichende Internationalisierung des schweizerischen Mängelrügerechts -*, in: Jörg Schmid/Hansjörg Seiler (Hrsg.), *Recht des ländlichen Raums, Festgabe der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Universität Luzern für Paul Richli zum 60. Geburtstag Zürich 2006, Mängelrügerecht*, 228; Gauch, PN. 2143, 775; Schönle/Higi, PN. 21a, Art. 201 OR; Schumacher, R/Rüegg, E., in: Alfred Koller (Hrsg.), *Der Grundstückskauf*, 2. Aufl., Bern 2001, § 5 Fn. 362; CISG-AC, Opinion Nr. 2; Ferrari, Rügeobliegenheit, 548; Freiburg, 58; Janssen, 161; Piltz, PN. 5- 62, 260; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 20 Art. 39 CISG; OLG München v. 13.11.2002, CISG-online 786, Erw. 2.a; Honsell/Magnus, PN. 16, 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 30, Art. 39 CISG; Freiburg, 59; Enderlein, F., *Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, in; Petar Šarčević/Paul Voken (Hrsg.), *International Sale of Goods, Dubrovnik Lectures*, New York/London/Rom 1986, 171; Vogel, 113 f.

muayene süresinin sonuna kadar beklemek mecburiyetindedir. Ayrıca alacaklının tespit edilen ayıpları tek bir ihbarda özetlemesi gerekir.

Alacaklı maldaki ayıbı muayene süresi başlamadan keşfederse, sürenin başlangıcı, fiili öğrenme tarihidir⁷⁸. Alacaklı bütün malların fonksiyonlarının elverişliliği gibi niteliklerini kontrol edinceye kadar, belirli sözleşmeye aykırılıkların ihbarı beklenmez. Ancak bütün muayene süresi kısa tutulmuşsa, yeniden karar verilir.

b. Gizli Ayıplarda Sürenin Başlangıcı

Gizli ayıplarda ise, alacaklı malın mutad muayenesini bilemez. Muayene bu durumlarda ihbar süresinin başlangıcında etkili olmaz. Bu durumlarda ihbar süresi, ayıbın öğrenildiği andan itibaren başlar⁷⁹. Alacaklı ayıbı daha erken öğrenmişse, ihbar süresi yine öğrenmeden itibaren başlar. CISG'da ise bu anlamda olmak üzere "saptaması gerektiği" ifadesine yer verilmiştir. TBK. m. 223/II'da "hemen satıcıya bildirilmelidir"⁸⁰ ve İBK. m. 201/III'de de "ayıbı keşfeder etmez" ifadesine yer verilmiştir. Buradan ne anlaşılacağı öncelikle tespit edilemese de, dürüstlük kuralına göre anlaşılması gereken, alacaklının önünde açıkça duran ayıplardır⁸¹.

Bu durumlar somutlaştırılacak olursa, alacaklının belli ayıpları tespit etmiş veya edebilecek durumda olması;

Borçlar Kanununun uygulandığı alanlarda, açık veya gizli ayıplarla ilgili ihbar süresinin başlaması için ayıbın keşfetme anı geçerlidir⁸². Alacaklı, ayıplardan haberdar olmalı⁸³ ve CISG'da olduğu gibi onları esaslı ve yeterli bir şekilde somutlaştırmalıdır⁸⁴. Alacaklı fiilen ayıptan ne zaman bilgisinin olduğunu, olayda davaya

⁷⁸ Schumacher/Rüegg, § 5 PN. 285; Tannó, 277; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 21, Art. 39 CISG; Piltz, PN. 5-61, 259; Schlechtriem, UN-Kaufrecht, 114; Vogel, 111; Ferrari/Ferrari, PN. 22, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN.18, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 33, Art. 39 CISG; Zeytin, 143.

⁷⁹ Honsell/Magnus, PN. 17, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 32, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 28, Art. 39 CISG; Ferrari/Ferrari, PN. 20, Art. 39 CISG; Reinhart, PN. 4, Art. 39 CISG; OLG Graz, v. 11.03.1998, CISG-online, 670.

⁸⁰ "Gizli ayıplar ortaya çıktığı andan itibaren derhal alıcı tarafından satıcıya ihbar edilmelidir. ..." (Y. 13. HD., T. 02.06.1983, E. 1983/3289, K. 1983, /4646); Y. 11. HD., T. 03.07.2006, E. 2005/7812, K. 2006/7856, Kazancı otomasyon.

⁸¹ Schönle/Higi, PN. 78a, Art. 201 OR; Aktürk, 189; BGE 117 II 425 ff. (427) ; BGE 107 II 172; BGE 118 II 142.

⁸² Gerny, 37 ff; Bieger, 86; Gümüş, 103; Tandoğan, I/I, 181; Yavuz, 115; Edis, 88; Şahiniz, 81; BGE 107 II 172 ff. (175); 117 II 425 ff. (427); 118 II 142 ff. (148); BGer vom 28.7.2000, Nr. 4C.159/1999, Erw. 1.b.aa.

⁸³ BGE 118 II 142 ff. (148); BGer vom 28.7.2000, Nr. 4C.159/1999, Erw. 1.b.aa, Art. 370 Abs. 3 OR.

⁸⁴ Staudinger/Magnus, PN. 32, Art. 39 CISG; Vogel, 111; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 20, Art. 39 CISG.

bakan hâkime bildirmelidir. Temelde her iki satım sözleşmesinde, ayıbın türü ve kapsamı bilinmesi yeterli görülmektedir. Çünkü alacaklının ayıbı tam bir şekilde teknik açıdan ve sebeplerini göstermeye ihtiyacı yoktur. Zararın sebebinin tahkikatı için bilirkişi getirilmesi, ihbar süresinin başlangıcını ertelemesini. Ayıbın olup olmaması ve artık alacaklı ve onun son alıcısının savundukları eksikliğin olmaması, hasarın sebebinin bildirilmesi, açısından önem arz eder. Eğer sözleşmeye aykırılıklar alacaklıya kesin olarak bildirilmişse, ihbar süresi malın bilirkişilerce ilk kez ele alınmasıyla başlar. Bundan başka bilirkişilerin muayene sürecinde okumaları ve anlamaları süreçten sayılmaktadır. Raporun girişi, ihbar süresinin o gün başlamasında herhangi bir engel teşkil etmez⁸⁵.

Alacaklı için ayıbın ne zaman öğrenilmiş sayılacağı sorunu hukukî bir sorun teşkil eder. Bunun cevabını verebilmek için objektif-sübjektif ölçüler karışık bir şekilde yorumlanmalıdır. Temelde objektif bilinebilirlik yeterli olmaktadır. İhbar süresinin başlangıcı, ortalama olarak alacaklının somut şartlar altında ayıbı öğrendiği andan itibaren başlar. Alacaklının ayıplar konusunda özel alan bilgisi varsa, o zamanı kendisi ayarlar. Alacaklının göstereceği özen onun tacir olup olmamasına göre değişir. Eğer alacaklı tacir ise, göstereceği özen daha yüksek olmalıdır. Tacir değilse, ortalama bir kişiden beklenen özeni göstermesi gerekir. Açık ayıplarda en geç muayenenin bitmesinden itibaren başlarken, gizli ayıplarda her durum özellik arz eder ve her duruma göre özel bildirim süresi hesaplanır. İhbar yükümlülüğü, hiç şüphesiz daha sonra gelişen gözden kaçan ayıplar için de geçerlidir⁸⁶. Daha sonra ortaya çıkan ayıplarda, öncelikle alacaklı henüz sözleşmeye aykırılığa sebebiyet vermemiş olan maldaki ayıpların emarelerini belirtmek mecburiyetindedir. Bundan dolayı bu emarelerin tespitine ihbar süresi sebep olmaz⁸⁷. Burada daha çok alacaklının ayıbın anlam ve önemini bilebiliyor olması aranır, yani burada durumun ciddi karakterde olması gerekir⁸⁸. Diğer taraftan alacaklı malın ayıplı olduğu tespit edilinceye kadar beklemez, bilakis bu tür durumlarda onun özel özen yükümlülüğü söz konusu olur. Diğer bir anlamıyla, alacaklı malda ciddi bir ayıbı keşfederse, onu izlemek mecburiyetindedir⁸⁹. Burada Borçlar Kanunu CISG'a göre daha alacaklı dostu bir tavır takınmıştır.

Borçlar Hukuku alanında Federal Mahkemenin yeni kararlarının birinde, geli-

⁸⁵ Tannó, 101.

⁸⁶ Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 20, Art. 39 CISG.

⁸⁷ Schönle/Higi, PN. 77, Art. 201 OR; BGE 117 II 425 ff. (427); 118 II 142 ff. (148 f.); BGER vom 28.7.2000, Nr. 4C.159/1999, Erw. 1.b.aa.; OLG Bamberg v. 19.8.1998, CISG-online 482.

⁸⁸ BGE 118 II 142 ff. (148 f.); BGER vom 28.7.2000, Nr. 4C.159/1999, Erw. 1.b.aa.; BGER vom 17.11.2003, Nr. 4C.205/2003, Erw. 3.2; BGE 131 III 145 ff. (150) = Pra. 94 (2005) Nr. 50.

⁸⁹ Schönle/Higi, PN. 78a, Art. 201 OR.; Honsell/Magnus, PN. 17, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Benicke, PN. 9, Art. 39 CISG. Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 20, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 32, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 32, Art. 39 CISG.

şen zararların oluşumu hakkında bir şüphe söz konusu ise, diğer gelişmelerin izlenmesi durdurulur. İhbar süresi, alacaklının, satıcıya ayıp ihbarı yapmak için yeterli sebep ve bilgisi olur olmaz işlemeye başlar⁹⁰. İhbar süresinden, bu gibi durumlarda somut şartlara göre belirlenen, ayıp belirtilerinin ilk kez tespitinin başlamasıyla belirlenen izleme süresi anlaşılır⁹¹.

CISG'a ilişkin doktrin ve mahkeme kararlarında gizli ayıbı belirleyen alacaklı malın muayenesini yenilemekle yükümlüdür⁹². Muayene yükümlülüğü, bu tür hallerde CISG. m. 38 de olduğu gibi yeniden canlanır ve içerik olarak baştaki muayene gibi gerçekleştirilir. Eğer bilirkişiler yeterli görürler ise, alacaklı malın sadece dış kontrolü ile yetinir. Buradan çıkan sonuç ise, ihbar süresi gizli ayıplarda CISG. m. 38/I'e göre oldukça kısa tutulmuştur⁹³. Milletlerarası satım sözleşmesinde uygulanan bu tutum aslında şaşırtıcıdır. Gerçekte, CISG'da alacaklıdan malın muayenesini oldukça geniş tutması istenemez⁹⁴. Alacaklı temelde gizli ayıplara göre araştırmak veya onları hesaba katmak mecburiyetinde değildir. Ancak daha sonra şüpheli durumlar tespit edilirse, ayıp ihbarının amacı hızlı ve temellendirici bir açıklama ve ihbarı sunmayı gerektirir⁹⁵. Özellikle de satıcıya, alacaklıda oluşan zararı azaltma imkânı verilmiştir. Alacaklıda malda sonradan meydana gelen zararın azaltılması veya sebeplerinin ortadan kaldırılması gibi amaçlar söz konusu ise, meydana gelen gelişmelerin sadece izlenmesi yeterli olmaz. Bundan dolayıdır ki alacaklının muayene yükümlülüğünün tekrar canlandığı burada kabul edilmelidir. Fakat uygulamada, sadece izlemenin yeterli olup olmayacağı veya devamlı kontrolün bildirilip bildirilmeyeceği her özel durumda tespit edilecek somut olaylara göre belirlenir⁹⁶. İlk aşamada, ayıp belirtilerinin kötüleşip kötüleşmediği, devam eden gelişmelerin kısa süreli izlenmesi ile tespit

⁹⁰ **BGer vom 28.7.2000**, Nr. 4C.159/1999, Erw. 1.b.bb “*Karara konu olayda, kalorifer ve manto-lama sistemi yapıldıktan sonra pas lekesi vermeye başlamıştır. Sipariş veren bu durumu öncelikle iş sahibine bildirmemiş, bilakis ihbarı beklemiştir. Beklemesinin sebebi olarakta bu durumun normal bir gelişme olduğunu kabul etmesidir. Oysaki küf lekesi ciddi bir ayıptır. Burada ihbarın 6 hafta olması çok uzundur. Zararın gelişim hızı gözönüne alındığında iki hafta ihbar süresi yeterlidir*”.

⁹¹ **BGer v. 28.07.2000**, Nr. 4C. 159/1999, Erw. 1.b.bb; **BGer vom 17.11.2003**, Nr. 4C.205/2003, Erw. 3.3.1 (Karara konu olayda muayene süresi reddedilmiştir).

⁹² **Ferrari, Rügeobliegenheit**, 547 f.; **Freiburg**, 59; **Janssen**, 162 f.; **Schlechtriem/Schwenzer / Schwenzer**, PN. 20 Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 32, Art. 39 CISG; **Vogel**, 113; **Hoge Raad (NL) v. 20.2.1998**, UNILEX; **OLG Bamberg v. 19.8.1998**, CISG-online 482; **Hof Arnhem (NL) v. 27.4.1999**, UNILEX; **OGH v. 14.1.2002**, CISG-online 643; **BGH v. 3.11.1999**, CISG-online 475, Erw. II.2.a. WM 2000, 481-483; ZIP 2000, 234-236; MDR 2000, 258; RIW 2000, 381-382.

⁹³ **BGH v. 03.11.1999**, CISG-online 475, Erw. II.2.b.

⁹⁴ **Schönle/Higi**, PN. 78, Art. 201 OR; **Freiburg**, 58 f.; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 20, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 32, Art. 39 CISG.

⁹⁵ **Maisson, L., Sachgewährleistungsprobleme beim Kauf von Auto- Occasionen, Diss. Zürich 1999**, 73, 77.

⁹⁶ **Schönle/Higi**, PN. 78a, 81, Art. 201 OR.

edilir. Tehlikesi takip eden zarardan daha büyük olan yavaş devam eden ayıplarda yeni bir zararın ortaya çıkmasını beklemeye gerek yoktur, bilakis mal, imkân olur olmaz uzman tarafından muayene edilmelidir⁹⁷.

III. İhbar Yükümlülüğünün Tarafları Ve Şekli

A. Genel Olarak

Ayıp ihbarı, satıcıya veya onun yetkilendirdiği temsilcisine gönderilir⁹⁸. Tam yetkili olmayan temsilcinin ihbarı, sadece alacaklının ihbar süresi başlamadan evvel ihbarı tasvip etmesiyle geçerli olur⁹⁹. Milletlerarası Satım Sözleşmesinde temsil ile ilgili kurallar, iç hukuka göre belirlenir. Çünkü CISG'da bu konuda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır¹⁰⁰. Alacaklı ayıp ihbarını kaldırmak için malın muayenesini gerçekleştirecek nakliyeciyi ve yük temsilcisini yetkili kılmak istediğinde Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır¹⁰¹. Alacaklı tarafından birine tanınan muayene yetkisi, halinde eksperlerle ilgili hükümler uygulanır. Buna karşın tereddüt durumunda ihbar yetkisinin olmadığına hükmedilir¹⁰².

B. İhbarın Göndereni

Türk Borçlar Kanununa göre ihbarı göndermeye esas olarak alacaklı yetkilidir. Bundan dolayı satıcının ihbarı alacaklı tarafından yapılmasını talep hakkı vardır. Türk Borçlar Kanunu m. 40'da düzenlenen temsil müessesesi ihbar konusunda da geçerli olur¹⁰³. Yasal temsilcilik, alacaklının tam ehliyetsiz olduğu hallerde hastalık kaza gibi veya tamamen alacaklının üçüncü kişiye ihbarın gerçekleştirilmesi konusunda yetki verildiği hallerde söz konusu olur. İhbar hukukî nitelik olarak külfet

⁹⁷ BGer vom 3.4.2002, Nr. 4C.379/2001 (Art. 370 Abs. 3 OR).

⁹⁸ **Becker**, PN. 22, Art. 201 OR; **Gerny**, 45; **Oser/Schönenberger**, PN. 33, Art. 201 OR; **Müller-Chen**, PN. 16, 201 OR; **Gauch/Aeppli/Stöckli**, PN. 14a, 502; **Tannó**, 84 vd; **Tandoğan, I/I**, 182; **Yavuz**, 106; **Gümüş**, 102; **Şahiniz**, 80; CISG'da böyle bir düzenleme bulunmamaktadır; **Mü-Ko, Gruber**, PN. 17, Art. 39 CISG; **Mü-Ko, Benicke**, PN. 17, Art. CISG; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 14, Art. 39 CISG; **Ferrari/Ferrari**, PN. 19, Art. 39 CISG; **Piltz**, PN. 5-88, 272; **Staudinger/Magnus**, PN. 53, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 26, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 13, Art. 39 CISG; **Brunner**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Taschner**, 60-61; **LG Darmstadt, v. 29.05.2001**, CISG-online, 686, IHR 2001, 160-161; **LG Kassel, NJW-RR 1996**, 1146; **LG Bielefeld, v. 15.08.2003**, CISG-online, 906.

⁹⁹ **Becker**, PN. 22, Art. 201 OR; **Gerny**, 45; **Oser/Schönenberger**, PN. 33, Art. 201 OR; **Tannó**, 84 vd.

¹⁰⁰ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 14, Art. 39 CISG; **Gerny**, 209.

¹⁰¹ **Gerny**, 209 vd; **Furrer**, 56; **Giger**, PN. 94, Art. 201 OR.

¹⁰² **Giger**, PN. 94, Art. 201 OR; **Gerny**, 209.

¹⁰³ **Eren, F., 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 14. Bası Ankara 2015**, 424 vd.

niteliğinde olduğundan alacaklı tam ehliyetsizliği dışındaki bütün hallerde ihbarda bulunabilmesi için ayırt etme gücünün varlığı yeterlidir. Çünkü alacaklı herhangi bir irade beyanında bulunmayıp sadece bir iradeye muhatap olmaktadır¹⁰⁴. İhbarının geçerliliği için ihbarın yapıldığı anda alacaklının fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Bu durumun tespiti de, mevcut uygulanan hukuka göre belirlenir¹⁰⁵(CISG. m. 4/a). Bu kuraldan farklı olarak alacaklının tam fiil ehliyetine sahip olması aranmamakta, bilakis karar verebilme ehliyetinin olması yeterli görülmektedir.

Alacaklının kendi bünyesinde çalışan, depo görevlisi, nakliyeden sorumlu kişiye verilen muayene için yetki ihbarda bulunmayı da kapsar. Ancak muayene için bilgisine başvuru bilirkişilerin ihbarda bulunma yetkileri yoktur¹⁰⁶. Bunların yanı sıra, satım sözleşmesinde mal alacaklıya değil de onun müşterisine teslim edilmişse veya mal alacaklıya teslim edilmiş, ancak müşterinin muayene etmesi kararlaştırılmış ise, bu durumda da müşteri maldaki ayıpları ihbar edebilir¹⁰⁷.

Ayıp ihbarı alacaklının evinde veya işyerinde çalışan ancak vekil sıfatına sahip olmayan kişiler tarafından yapılırsa kural olarak geçerli olmaz. Fakat ihbarın karşı tarafa varmasında alacaklının menfaati düşünüldüğünde alacaklının sonradan vereceği onay ile ihbar geçerli olur. Ayıp ihbarında, sonuca yönelik bir irade açıklaması söz konusu olmadığından burada vekâletsiz iş görmeye ilişkin hükümler uygulama alanı bulmaz. Ayrıca ihbar hukukî niteliği itibariyle hukukî işlem benzeri bir fiil olduğundan, yetkisiz olarak yapılan ihbarın onanması halinde geçerli bir ihbarın hüküm ve sonuçlarını doğurur. Yani, ihbar yapıldığı andan itibaren geçerli olur. Alacaklının yanında yardımcı kişiler de, ayıp ihbarında bulunmaya yetkili değildirler. Kefalet sözleşmesinde borçluya kefil olan kişi de maldaki ayıbn ihbar edemez. Kefil alacaklıya sadece bazı def'i ve itirazları ileri sürebilir. Alacaklının haklarını kullanamaz¹⁰⁸.

C. İhbarın Alıcısı

İhbar, satıcıya veya yetkilendirdiği kişiye yöneltilmek mecburiyetindedir (TBK.

¹⁰⁴ **Furrer**, 56; **Giger**, PN. 94, Art. 201 OR; **Gerny**, 209.

¹⁰⁵ **Brunner**, PN. 5, Art. 4 CISG.

¹⁰⁶ **Giger**, PN. 94-95, Art. 201 OR; **Furrer**, 56; **Oser/Schönenberger**, PN. 33, Art. 201 OR; **Gerny**, 45; **Gsell**, 60; **Tannó**, 84; **Bieger**, 100; **Aktürk**, 210; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 14, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 26, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 26, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 13, Art. 39 CISG; **Piltz**, PN. 5-88, 272; **Bamberger/Roth/Saenger**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Mü-Ko**, **Gruber**, PN. 19, Art. 39 CISG; **Tandoğan**, I/I, 182; **Yavuz**, 115; **Edis**, 86; **Aral/Ayrancı**, 118; **Gümüş**, 102; **Şahiniz**, 80; **Bundesgericht, 4A_617/2012**, v. **26.03.2013**, CISG-online, 2434; **Cour de cassation**, v. **27.11.2012**, CISG-online, 2403.

¹⁰⁷ **Gsell**, 62; **Gerny**, 45; **Tannó**, 85; **Aktürk**, 210.

¹⁰⁸ **Gsell**, 61; **Gerny**, 45; **Aktürk**, 211.

m. 223/I, CISG. m. 39)¹⁰⁹. İhbarın yapılması ile satıcı, hem ihbarın kimin tarafından yapıldığını öğrenir, hem de ihbara itiraz edip etmeme konusunda kararını verir. İhbarı almaya satıcının kendisine yetki verdiği kişiler yetkilidir. Ancak ihbarı alan kimsenin ayırtım gücüne sahip olması gerekir. Satıcı, alacaklı ile aralarında var olan alacağı üçüncü bir şahsa devretmesi halinde alacağı devralan kişi ihbarı da kabul etmeye yetkilidir. Alacaklı devralan kişiye, satıcıya karşı ileri sürebileceği bütün taleplerini ileri sürebilir¹¹⁰.

İhbarın yetkili temsilciye yapılması bazı durumlarda sorun oluşturmaktadır¹¹¹. Temsilci olarak kabul edilen kişi, Milletlerarası satım hukukunda sözleşmenin uygulandığı ülke hukukuna göre belirlenir¹¹². Türk Borçlar Kanunu'nun uygulanmasında, mal seyyar tüccar memuru sayesinde satılıyorsa, satıcının mutad acentesi kabule yetkili olarak sayılmakta fakat bu sığta yük temsilcisi veya nakliyecisi dâhil değildir¹¹³. Genel olarak, dürüstlük kurallarına göre üçüncü kişinin ayıp ihbarını kabul edebilme tam yetkisi, eğer o kişi satıcının deposunda bulunuyor, sözleşmenin gerçekleşmesine katılmış¹¹⁴ ve de özellikle satım memuru olarak çalışıyor ise, yetkili olacağı söylenebilir¹¹⁵.

Ürünlerin üreticileri, kural olarak malı teslim almaya yetkili değillerdir. Alacaklı, ihbarını sözleşme yaptığı ve malları başkalarına yönlendiren kişiye karşı yapmalıdır¹¹⁶. Üretici satıcının görevlendirmesi sebebiyle doğrudan alacaklıya yapmışsa, alacaklı tam zamanında üreticiye karşı ihbarda bulunur. Ancak ihbarda, alacaklı sadece satıcının üreticiye karşı olan haklarını değil, bilakis kendisinin satıcıya karşı olan

¹⁰⁹ Oser/Schönenberger, PN. 4, Art. 202 OR; Schubiger, 104; Gerny, 46; Giger, PN. 96, Art. 201 OR; Tunçomağ, K., Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II İstanbul 1974, 99; Yavuz, 113; Gümüş, 102; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 14, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 26, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 53, Art. 39 CISG; Herber/Czerwenka, PN. 13, Art. 39 CISG; Piltz, PN. 5-88, 272; Bamberger/Roth/Saenger, PN. 6, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 19, Art. 39 CISG.

¹¹⁰ Giger, PN. 96, Art. 201 OR; Oser/Schönenberger; PN. 34, Art. 201 OR; Gerny, 46; Gsell, 62; Tannó, 84; Bieger, 100; Aktürk, 212; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 14, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 26, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 26, Art. 39 CISG; Herber/Czerwenka, PN. 13, Art. 39 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 19, Art. 39 CISG.

¹¹¹ Honsell, PN. 10, Art. 201 OR; Oser/Schönenberger, PN. 34, Art. 201 OR; Tannó, 85; Giger, PN. 96, Art. 201 OR; Furrer, 57; Edis, 87; Ferrari, Rügeobliegenheit, 547; Gerny, 209; Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 14, Art. 39 CISG; Herber/Czerwenka, PN. 13, Art. 39 CISG; LG Frankfurt am Main v. 09.12.1992, UNILEX.

¹¹² Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 14, Art. 39 CISG; Vogel, 101; Herber/Czerwenka, PN. 13, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 53, Art. 39 CISG; LG Köln v. 30. 11.1999.

¹¹³ Oser/Schönenberger, PN. 34, Art. 201 OR; Gerny, 46; Giger, PN. 96, Art. 201 OR; Becker, PN. 24, Art. 201 OR.

¹¹⁴ Akikol, PN. 946, 366.

¹¹⁵ OLG Rostock v. 25.09.2002, CISG-online 672.

¹¹⁶ Arslanlı, 333, Not. 70a.; Edis, 86; Gerny, 46.

haklarını da bildirir¹¹⁷. Eğer ispat kuralından sapma olmazsa, alacaklı satıcı ve ihbarı kabul eden arasında temsil ilişkilerinin varlığı için ispat yükü konusunda tereddüde düşer¹¹⁸. Eğer kabul eden ihbarı, ihbar süresi içerisinde satıcıya yönlendirirse, yanlış adres alacaklıya zarar vermez¹¹⁹.

İhbarın, satıcının yanında herhangi bir temsil veya vekâlet ilişkisi olmadan çalışan kişiler tarafından alınması geçersizdir. Ancak söz konusu bu kişi tarafından alınan ihbar yetkisizliği gerekçesi ile alacaklıya geri gönderilmesi, alacaklının da tekrar yetkili kişiye gönderilmesi durumunda, yapılan ihbar geçerli ihbarın hükümlerini doğurur.

D. İhbarın Gönderilmesi

Ayıp ihbarının doğru adresi, onun etkili olmasının ön şartıdır. İhbarın etkili olabilmesinin ön şartı alacaklının satıcıya uygun bir şekilde gönderilmesi ile başlar. İhbarın uygun gönderimi, ihbarın geçerliliği bakımından alacaklının ayıplı mal tesliminden doğan haklarını etkilemez. Ancak, uygun gönderim şartı ihbar rizikosunun dağılımı konusunda etkilidir. İhbarın uygun bir şekilde gönderilmesinden amaç, güvenli bir ihbar yolunun seçilmesidir. Bu seçim yapılırken olağan hayat tecrübeleri ve teknolojinin gelişmişliği de göz önünde bulundurulur. Uygun bildirim yolu, ihbarın en güvenilir şekilde satıcıya veya temsilcisine ulaşmasıdır.

İhbarı gönderen alacaklı, ihbarın gönderim şeklini seçmede özgürdür. İhbar, SMS, telefon telgraf, e-mail, faks, teleks yolu ile de olabilir¹²⁰. Ancak bu seçimler yapılırken göz önünden bulundurulacak durum, ihbarın gönderildiğinin ispatıdır. İleride bir problem çıktığında alacaklı ihbar ettiğini yazılı olarak ispat etmek mecburiyetindedir. Bunu gerçekleştirecek yolun tercih edilmesi gerekir.

İhbar rizikosuna satıcının katlanması, alacaklıyı kusursuz yanlış bildirme ve iletmeden korur, fakat ayıp ihbarının yanlış yapılmasından dolayı kaybedilen haklara karşı korumaz. CISG m. 27 bu durumu, satıcının alacaklıya bildirdiği taşıma hatalarına, asıl bildirimde dayanması halinde müsaade etmiştir. Buna göre "...sözleşme taraflarından birinin bu kısma uygun bildirim, talep veya diğer bir açıklaması koşullara uygun araçlarla yapılmışsa, bu açıklamanın iletimindeki bir gecikme veya hata veya ulaşmamış olması açıklamada bulunan tarafı ona dayanmak hakkından yoksun bırakmaz" hükmüne yer verilmiştir. Başlangıçta ihbarın yanlış kişiye yapılması, onun geçerliliğine etki etmez. İhbarı kabule yetkisi olmayan kişiye aracı olarak başvurulabilir,

¹¹⁷ **Becker**, PN. 22, Art. 201 OR; **Furrer**, 58; **Staudinger/Magnus**, PN. 55, Art. 39 CISG; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, Art. 39 CISG.

¹¹⁸ **BGer vom 10.10.2000**, Nr. 4C. 154/2000. Erw. 3.

¹¹⁹ **Brunner**, PN. 11, Art. 39 CISG.

¹²⁰ **Tannó**, 84; **Gauch**, PN. 2144, 776; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Bieger**, 103; **Ferrari/Ferrari**, PN. 18, Art. 39 CISG.

bu esnada CISG. m. 27'e göre "ihbarın uygun araçlara göre" yapılıp yapılmadığına karar verilir¹²¹.

Milletlerarası ve iç hukuktaki satım sözleşmelerinde Borçlar Kanunu geniş bir şekilde uygulama alanı bulur (CISG. m. 4). Ayıp ihbarının kabulü için karar verme yetkisi yeterli olabilmektedir. Çünkü ihbar satıcıya hukukî bir zarar vermeyip, bilakis ona malî hızlıca muayene etme ve zamanında teslimden dönebilmeyi mümkün kılmaktadır¹²².

E. İhbarın Şekli

Ayıp ihbarı, için ne Borçlar Kanununda ne de CISG'da özel bir şekil öngörül-müştür¹²³¹²⁴. Bu alanda daha çok şekil serbestisi geçerlidir¹²⁵. İhbar bundan dolayı

¹²¹ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 14, Art. 39 CISG; **Gerny**, 210; **Herber/Czerwenka**, PN. 13, Art. 39 CISG; **Mü-Ko, Gruber**, PN. 19, Art. 39 CISG; **Piltz**, PN. 5-88, 272; **Bamberger/Roth/Saenger**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 26, Art. 39 CISG; **LG Kassel NJW-RR 1996**, 1146.

¹²² **Giger**, PN. 98, Art. 201 OR; **Becker**, PN. 26, Art. 201 OR; **Furrer**, 57; **Oser/Schönenberger**, PN. 34, Art. 201 OR.

¹²³ **Aral/Ayrancı**, 118; **Edis**, 86; **Tandoğan, I/I**, 180; **Keller/Siehr**, 85; **Gümüş**, 104; **Giger**, PN. 73 vd, Art. 201 OR; **Ferrari /Ferrari**, PN. 9, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 24, Art. 39 CISG; **Mü-Ko, Gruber**, PN. 21, Art. 39 CISG; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 12, Art. 39 CISG; **Schweizerisches Bundesgericht, v. 28.05.2002**, CISG-online, 676; **Zeytin**, 144.; "...Davacı, davalıdan alıp yurtdışına ihraç ettiği malların ayıplı olduğunu ileri sürerek uğradığı zararın tazminini istemiştir. Mahkemece ayıp ihbarının süresinde yapıldığının tanık beyanları ile sabit olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Satılan maldaki ayıpların ihbarı herhangi bir şekilde tabi tutulmamıştır..." (Y. 19.HD., T. 13.05.2002, E. 2445/3993 K., Kazancı Otomasyon).

¹²⁴ "Dosyada mevcut belgelere ve iddia ile savunmaya göre davalı tarafından dikışı yapılan kumaşlarda dikim hatası bulunduğu, bunun açık ayıp niteliğinde olduğu yapılan bilirkişi incelemesi sonucunda saptanmıştır. Uyuşmazlık ayıp ihbarının süresinde yapılıp yapılmadığı noktasında toplanmaktadır. Davacı bu konuda şahit dinletmek istemiş, davalı da bu konuda şahit dinletmek istediği halde mahkemece şahit dinletme isteği reddedilmiştir. Oysa malların ayıplı olduğuna dair ihbarın yapılması herhangi bir şekle tabi olmayıp ayıp ihbarının yapıldığı şahit ifadeleri ile de ispatlanabilir. Bu nedenle mahkemece ayıp ihbarıyla ilgili olarak tarafların göstereceği şahitlerin dinlenilmesi, dava konusu malların miktarı, teslim şekli dikkate alınarak ayıp ihbarının süresinde yapılıp yapılmadığının saptanması, süresinde ayıp ihbarının yapılmadığının anlaşılması halinde davanın şimdiki gibi reddine karar verilmesi, ayıp ihbarının süresinde yapıldığının anlaşılması halinde ayıplı imalat nedeniyle davacının uğradığı zarar değerlendirilerek ve davacının talep ettiği kalemler gözetilerek davanın sonuçlandırılması gerekir. Eksik incelemeyle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir. Yukarıda açıklanan sebeplerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle hükmün davacı lehine bozulmasına, fazla alınan temyiz peşin harcının istek halinde temyiz eden davacıya geri verilmesine, 26.01.2011 gününde oybirliği ile karar verildi" (Y. 15. HD., T. 26.01.2011, E. 2010/207, K. 2011/341, Kazancı Otomasyon); "Ayıp ihbarının kural olarak şekle tabi bulunmadığı, içeriği itibarıyla ayyıptan karşı tarafı haberdar olmasını sağlamaya elverişli her türlü ihbarın, ayıp ihbarı olarak kabulünün mümkün olduğu yönünde yukarıda yapılan açıklamalar, somut olay özellikleri, delil tespiti raporuyla birlikte delil tespiti istemini içeren dilekçenin de davalıya tebliğinin ayıp ihbarı olarak kabul edilmesi sonucunu doğuracağı dikkate alındığında süre aşımından bahsedilmesi mümkün değildir (YHGK., T. 13.05.2009, E. 2009/13-160, K. 2009/135, Kazancı Otomasyon).

¹²⁵ **Achilles**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Brunner**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 24, Art.

yazılı (Faks, E-Mail) veya sözlü (Telefon¹²⁶), olarak da yapılabilir¹²⁷. Ancak her iki durumda da ihbarda somut olarak açıklama yapmak gerekir¹²⁸. Sadece susmak ayıp ihbarı için yeterli olmaz. Çünkü ihbar, ulaşması gereken bir irade açıklamasıdır¹²⁹. Bu tür bir rıza sadece satıcının nitelediği sözleşmeye aykırılıklardan sorumlu tuttuğu hallerde söz konusu olur¹³⁰. Sözlü veya telefonla yapılan ihbarlarda, alacaklı aramanın vaktini, ne kadar sürdüğünü konuşulan kişinin kimliği ve ihbarın içeriği hakkındaki geçerli bir delil ortaya koymak mecburiyetindedir¹³¹.

Mal ayıplı ise, yeterli süre hesaplanır ve bu sürede maldaki ayıplar esaslı bir şekilde ihbarda yer alırlar¹³². Borçlar Hukukunun uygulanmasında, ihbarın yapılmasında, uzman raporlarının¹³³ bir kopyasının satıcıya tebliği, işlem süresinde yapılan hukukî tavsiyeler¹³⁴ davanın ihbarı veya dava açılması sürecine¹³⁵, yeterli olur. Bu

39 CISG; **Mü-Ko, Gruber**, PN. 21, Art. 39 CISG; **Piltz**, 5-90; **Soergel/Lüderitz/Schüssler-Langeheine**, PN. 10, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 51, Art. 39 CISG; **HG Wien-CISG-online**, 1783; **OLG Köln CISG-online**, 1405; **OLG Graz CISG-online**, 670.

¹²⁶ “Sözleşmeye göre ... konu malların dışsatım için üretileceğinin bilindiğinin kabulü gerekli olup, üretilen mallarda bir kusur varsa bunların derhal muayene edilerek bildirilmesi ya da muayeneye ortaya çıkmayacak derecede ayıplı ise bu durumun ortaya çıktığında imalatçıya bildirilmesi gerekir. Davacı aldığı malları yurtdışına çıkarmış ve alıcı tarafından malların tamamının küflendiği bildirilerek durum davacıya bildirilmiş ve aynı gün mahkemenin de kabul ettiği gibi durum telefonla imalatçıya bildirilmiştir. Ayıp ihbarının telefonla yapılmasında bir şekli noksan yoktur. İhbarın yapıldığı şahitle dahi ispatlanabilir. Bu durumda mallardaki gizli ayıbın ibracat sırasında ortaya çıktığı ve süresinde de davalıya ihbar olunduğu ispatlandığına göre davanın dinlenme olanağı vardır. Ancak mallarda gerçekten de gizli bir ayıp bulunup bulunmadığı ve malların gerçekten de gümrükte imha edilip edilmediği hususu araştırılmalı ve sonucuna göre bir karar verilmelidir” (Y. 15. HD., T. 28.03.1991, E. 1991/1490, K. 1991/11583, Kazancı Otomasyon).

¹²⁷ **Bamberger/Roth/Saenger**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Piltz**, 5-90, 272; **Witz/Salger/Lorenz/Salger**, PN. 10, Art. 39; LG Stuttgart. RIW 1089, 984; **Honsell/Magnus**, PN. 24, Art. 39 CISG; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 51, Art. 39 CISG; **Janssen**, 159; **Piltz**, PN. 5-89, 272; **Achilles**, PN. 6, Art. 39 CISG; **RB Koophandel Kortrijk Urt. V. 04.06.2004**, CISG-Belgium online; **OLG Hamm CISG-online 1978**; **LG Düsseldorf, v. 25.08.1994**, CISG-online, 451.

¹²⁸ **Edis**, 86; **Aral/Ayrancı**, 125; **Gümüş**, 156; **Tandoğan, I/I**, 180; **Tunçomağ**, 99; **Feyzioğlu**, 276; **Yavuz**, 114; **Şahiniz**, 77; **Keller/Siehr**, 85; **Giger**, PN. 73, Art. 201; **Tannó**, 81; **Schumacher/Rüegg**, §51 PN. 292; **Oser /Schönenberger**, PN. 32, Art. 201 OR; CISG: **Staudinger/Magnus**, PN. 51, Art. 39 CISG; **LG Frankfurt am Main v. 09.12.1999**, UNILEX (telefon ile sözleşme alacaklının satıcıya ihbarda bulunması). .

¹²⁹ **Giger**, PN. 74, Art. OR; **Furrer**, 56; CISG’da bu durum düzenlenmemiştir.

¹³⁰ **Gauch**, PN. 2146, 776; **Zehnder**, 546.

¹³¹ **Honsell/Magnus**, PN. 24, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 12, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 51, Art. 39 CISG; **LG Bayreuth CISG-online 1131**; **LG Marburg NJW-RR**, 1996; **HG Kanton Bern CISG-online Nr. 725**.

¹³² **Honsell, BSK**, PN. 10, Art. 201 OR.

¹³³ **Zehnder**, 546 (reddediyor); **BGE 107 II 50 ff (53)**.

¹³⁴ **BGE 20, 491 ff (499)**.

¹³⁵ **Oser/Schönenberger**, PN. 32, Art. 201 OR; **Giger**, PN. 73 Art. 201 OR.

durum Milletlerarası Satım Sözleşmesinde de geçerlidir¹³⁶. Alman mahkemelerinin ayıplı malın incelendikten sonra yeterli ayıp ihbarı ile satıcıya geri gönderilmesi kararı yerinde bir karardır¹³⁷. Şekil serbestisi kuralı her iki satım sözleşmesinde de hukukî ve pratik bazı sınırlamalara tabidirler. Bunlar,

a. Her şeyden evvel ihbar süresi bildirim şekline uygun olmalıdır. Türkiye sınırları içerisinde ihbar yükümlülüğünün uygun bir süre içerisinde yapılması telefon, mektup faks ve e-mail yoluyla gerçekleşir. İhbar süresi, CISG'da normal şartlarda cömertçe belirlenir ve ihbarda daha yavaş bir iletişim aracı seçilmiş olsa bile Milletlerarası Satım Sözleşmelerinde ihbar, sürenin başlamasından evvel satıcıya ulaşmak mecburiyetindedir. Alacaklı ne kadar geç hareket ederse, ihbarda o kadar hızlı satıcıya gönderilir¹³⁸. CISG. m. 27'de, alacaklı ihbarı uygun araçlarla durumlara göre yapmışsa, malın taşınması anında meydana gelecek hasara satıcı katlanır.

Taraflar ihbarın yapılması için belli bir şekil kararlaştırabilirler¹³⁹. Onlar ihbar için yazılı bir metin öngörürlerse, Milletlerarası satımda telgraf ve teleks'in yeterli olup olmayacağı açık değildir (CISG. m. 13)¹⁴⁰. Bu bildirim şekilleri hâkim öğretiyeye göre faks ve e-mail ile aynı derecededirler¹⁴¹. İç hukukta ayıp ihbarının altında tarafların imzaları da yer almalıdır¹⁴². Ancak hâkim görüşe göre ayıp ihbarı Milletlerarası Satımda tarafların imzalarının olması kuralına istisna getirmiştir¹⁴³. Satım sözleşmesinde satıcı tarafından hazırlanmış olan genel işlem şartlarına yer veriliyorsa yazılı ihbar talep edilir. Böylelikle satıcı kendisini savunabileceği sadece güvenilir temel ilkeleri elde eder ve ihbar daha sonra ortaya çıkarılan ayıpları içermez. Bu durum yazılı ihbar metninin amacını gerçekleştirmek için yeterlidir ve ayrıca alacaklının imzasına gerek yoktur.

Taraflardan biri, CISG. m. 12 ve 96'daki yazılı şekil şartının geçerli olduğu,

¹³⁶ Gerny, 199 ff.

¹³⁷ AG Nordhorn (D) v. 14.06.1994, CISG-online 259, Erw. III.

¹³⁸ Hévez, V., *Traité des contracts, La vente internationale de marchandises, Droit uniforme, Paris 2000*,310.

¹³⁹ Freiburg, 62.

¹⁴⁰ Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer, PN. 12,Art. 39 CISG.

¹⁴¹ Staudinger/Magnus, PN. 13, Art. 39 CISG.

¹⁴² İhbarın bildirimde ya alacaklının kendi el yazısının bulunması ya da elektronik imzasının olması gerekir. Elektronik imza el ile atılan imza yerine geçer (EİK. m. 5). Telex, Telgraf ve faksta gönderenin mutlaka imzasının olması gerekir (Gauch/Schleup/Schmid/Rey, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, 10. Aufl., Zürich/Basel/Genf 2014*, PN. 516, 102); Teknik olarak telgrafda imzanın karşı tarafa iletimi diğerlerinde ayrılır (BGE 101 III 65); Haberleşmede yaşanan gelişmeler sonucu, taraflar birbirlerine elektronik ortamda görüntülü olarak ta Videotex veya teletex aracılığıyla SMS yoluyla iradelerini bildirebilmektedirler. E-maillerde imzanın olması gerekir. Elle atmadığı için elektronik imza metin sonuna eklenmelidir (Gauch/Schleup/Schmid/Rey, PN. 519a, 104).

¹⁴³ Gauch, PN. 2146, 776.

sözleşmeye üye ülkelerden birinde yerleşik ise, doktrinin bir kısmına göre, ayıp ihbarının geçerli olabilmesi için önemli olan millî şekil kurallarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin kontrol edilmesidir¹⁴⁴. CISG. m. 12 anlamında şekil şartına sadece sözleşmenin kurulması, değiştirilmesi ve sözleşmenin feshi gibi diğer irade açıklamaları tabidir. Ayıp ihbarı sadece ihbar olarak her türlü şekilde verilebilir¹⁴⁵. Ayıp ihbarında Borçlar Kanununda düzenlenen şekil serbestisi kuralının istisnası söz konusu değildir.

Taraflar, aralarında önemli ticarî teamülleri ve kendi aralarında yaptıkları sözleşme ile ilgili alışkanlıklarını yine ayıp ihbarında da göz önünde tutabilirler (CISG. m. 9)¹⁴⁶. Alacaklı daha sonra bozulmasından korkulan mallarda hızlı bir şekilde ihbarı faks, teleks ve e-mail ile gerçekleştirebilirler. İhbarın bildirilmesinde bulunulan yerdeki en hızlı sistem posta yolu ise, bu yol takip edilerek ihbar gerçekleştirilir. Ancak günümüzde, elektronik haberleşme ve telefon ağlarının yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda posta sistemine çok yer verme eğilimi de bulunmamaktadır¹⁴⁷. Pratik açıdan ihbarın alacaklıya her durumda yazılı olarak (faks, veya e-maile) yapılması gerekir. Çünkü ihbar külfeti yerine getirilirken yazılı metinden yararlanır¹⁴⁸. Bunların yanı sıra ihbarın telefon veya sözlü olarak ta yapılabileceği kabul edilmektedir¹⁴⁹

b. İhbar yükümlülüğünün şekli konusunda karşılaşılan diğer bir sınırlama ise seçilen dil ile ilgilidir. Alacaklı ihbarda bulunurken kendi ana dilini kullanmayıp, bilakis ya sözleşme dilinde ya da satıcının tereddütsüz anlayabileceği dilde gerçekleştirmelidir¹⁵⁰.

¹⁴⁴ **Staudinger/Magnus**, PN. 52, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 25, Art. 39 CISG; **Freiburg**, 62; **Soergel, H/Luderitz, A/Schüssler-Langeheine, D., Bürgerliches Gesetzbuch, mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, begr. von Hs. Th. Soergel, neu hrsg. von W. Siebert, Band 13: Schuldrechtliche Nebengesetze 2, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf (CISG), Stuttgart/Berlin usw. 2000**, PN. 10, Art. 39 CISG; **Ferrari/Ferrari**, PN. 9, Art. 39 CISG.

¹⁴⁵ **Herber/Czerwenka**, PN. 3, Art. 12 CISG; **Form und UN-Kaufrecht**, IHR 4 (2004) 1f (5); **Ferrari, Rügeobliegenheit**, 538.

¹⁴⁶ **Ferrari, Rügeobliegenheit**, 539.

¹⁴⁷ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Hutter, M., Die Haftung des Verkäufers für Nichtlieferung bzw. Lieferung vertragswidriger Ware nach dem Wiener UN-CITRAL-Übereinkommen über internationale Warenkaufverträge vom 11. April 1980., Diss. Regensburg 1988**, 81; **Herber/Czerwenka**, PN. 12, Art. 39 CISG.

¹⁴⁸ **Tannó**, 81; **Schumacher/Rüegg**, § 5 PN. 292; **Honsell/Magnus**, PN. 24, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 12, Art. 39 CISG; **Ferrari, Rügeobliegenheit**, 540ff; **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 8, Art. 39 CISG; **Witz/Salger/Lorenz**, PN. 10, Art. 39 CISG; **OLG Frankfurt**, 13.07.1994, NJW-RR 1994, 1264-1265, UNILEX E. 1994-19.

¹⁴⁹ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, Art. 39 CISG; **Staudinger/Magnus**, PN. 51, Art. 39 CISG; **Herber/Czerwenka**, PN. 12, Art. 39 CISG; **Piltz**, PN. 5-89, 272; **Achilles**, PN. 6, Art. 39 CISG; **Honsell/Magnus**, PN. 24, Art. 39 CISG; **LG Frankfurt**, 13.07. 1994, CISG-online, 118; **OLG Karlsruhe v. 06.03. 2003**, CISG-online, 812.

¹⁵⁰ **Ferrari, Rügeobliegenheit**, 541.

F. İhbarın Ulaşmama Rizikosu

Türk Borçlar Kanununda ve CISG'da ihbarın gecikmesi, nakil yolunda sakatlanması kaybolması gibi durumlarda ortaya çıkacak rizikoya kimin katlanacağı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır¹⁵¹. Rizikonun dağılımı, yazılı ve sözlü ayıp ihbarlar açısından farklılık arz eder.

Ayıp ihbarının varması gereken bir irade açıklaması olup olmadığı doktrinde tartışılmıştır. Bazı yazarlara göre¹⁵², mevcut düzenlemelerden ayıp ihbarının gönderilmesi gereken bir irade açıklaması olduğu anlaşılrsa da, yinede varması gereken irade beyanı olarak kabulü gerekir. Çünkü ayıp ihbarı, nitelik olarak hukukî işlem benzeri bir fiildir. Ayıp ihbarı satıcıya bilgi vermeyi amaçlar. Bu görüşe göre, alacaklı yazılı olarak açıklanan ihbarı daha erken göndererek, satıcının hukukî alanında ihbar süresi işlemeye başlar¹⁵³. Doktrin, varma kuralından kısmen “*hukukî mantık sonuca zorlayamaz*”¹⁵⁴ diyerek ayıp ihbarının hasarına alacaklının katlanması gereğine yer vermiştir¹⁵⁵. İhbarda, alacaklı malın ayıplı olduğunu, ayıbın niteliğini ve kapsamını satıcıya açıklar. Bu açıklamanın gerçekleşebilmesi için de ayıp ihbarının satıcının eline ulaşması gerekir. Bu görüş henüz ayıp ihbarının hukukî niteliği hakkında tartışmaların olmadığı dönemde ileri sürülmüştür.

Ayıp ihbarının niteliği hakkında bugün hâkim fikre göre¹⁵⁶, ihbar gönderme ile etkilerini doğurur ve taşımadan kaynaklanan hasara da satıcı katlanır. Buna gönderme prensibi denir. Aksi bir düşünce mevcut TBK. m. 223'ün yanlış yorumlanmasında yol açar. Burada ilk olarak görülebilen durum İBK. m. 201/I'deki “*derhal bildirim*” yükümlüdür. Ancak süre çok kısa bir şekilde ölçülmüştür. Bu süre zarfında da ayıp ihbarının yapılmasını alacaklıdan beklemek haksızlık olur. TBK. m. 223/I'nin değişti-

¹⁵¹ İhbarın ulaşmama rizikosuna katlanma konusunda iki farklı durum söz konusudur. Birincisi, ancak kişinin dışında gelişen engelleme ihtimalinin olmadığı hallerde örneğin deprem, sel baskını vb. durumlar taşıma rizikosuna dâhildir. Bunun dışında kişinin kendi kusurundan dolayı ortaya çıkan ayıbın ihbar edilememesi halleri buraya dâhil değildir. Günümüzde daha çok elektronik alanda, e-Maillerle yapılan bildirimlerde ortaya çıkan gecikmelerden alacaklı kendi kusuruyla sorumludur. Ayrıca hasar geçtikten sonra da satıcının sorumluluğu söz konusu olmaz.

¹⁵² **Giger**, PN. 91, Art. 201; **Honsell**, PN. 10, Art. 201 OR; **Giger**, PN. 91, Art. 201 OR; **Gerny**, 36; **Becker**, PN. 6, Art. 201 OR; **Furrer**, 60vd; **Oser/Schönenberger**, PN. 39, Art. 201 OR; **Tannó**, 86; **Venturi**, PN. 12, Art. 201 OR; **Huguenin**, PN. 288, 44; **Arslanlı**, 285; **Gümüş**, 155.

¹⁵³ **Furrer**, 61 vd.

¹⁵⁴ **Giger**, PN. 91, Art. 201 OR.

¹⁵⁵ **Honsell**, PN. 6, Art. 201 OR; **Oser/Schönenberger**, PN. 40, Art. 201 OR; **Becker**, PN. 6, Art. 201 OR.

¹⁵⁶ **Schönle/Higi**, PN. 24c, Art. 201 OR; **Brunner**, PN. 15, Art. 201 OR; **Oser/Schönenberger**, PN. 39, Art. 201 OR; **von Tuhr/Peter**, 172; **Bieger**, 106; **Reinicke/Tiedtke**, 394; **Zeytin**, 144; **Gauch**, PN. 2147, 776-777; **Schumacher/Rüegg**, § 5, 292; **Tandoğan**, I/I, 181; **Tunçomağ**, 98; **Yavuz**, 114; **Edis**, 86; **şahiniz**, 76.

rilmesi sonucu "...uygun bir süre içinde" kıstası getirilmiştir. Değişiklik mevcut haksızlıklar göz önünde tutularak günümüzdeki kanunlardaki düzenlemeler yapılmıştır. Diğer bir durum ise, ihbar, sözleşmenin satıcı tarafından ihlâl edilmesinden dolayı gereklidir ve alacaklının da bundan dolayı gönderme rizikosuna katlanması haksızlık olur¹⁵⁷. Gönderme prensibi, anılan bu sakıncalardan dolayı sadece İBK. m. 201/I gereği ortaya çıkmaktadır. Hayvan satımlarında dokuz günlük ihbar süresi değerlendirildiğinde, ihbar süresinin son günü alacaklı ihbar metnini postaya verir ve bu durumu da ispat ederse hukukî olarak hakları korunur¹⁵⁸.

Gerçektende varma teorisinde satıcı korunmuşken, gönderme teorisinde alacaklı korunmuştur. Zira alacaklı satıcıya karşı daha çok korunması gereken bir konumdadır. Çünkü ayıp ihbarı zaten kısa bir süre içerisinde yapılmak zorundadır. Bunu kaçırarak alacaklı ayıba karşı tekeffülden veya sözleşmeye aykırılıktan doğan haklarını kaybetme tehlikesi altındadır. Bu durumdaki bir alacaklıyı korumak satıcı karşısında daha adildir. Ayrıca, ayıp ihbarına sebep olan durum satıcının ayıplı bir ifade bulunmasıdır. Bu durumda satıcı zaten sözleşmeyi ihlâl etmektedir. Buradan hareketle ayıp ihbarı son gün bile gönderilse geçerli bir ihbarın sonuçlarını doğurur. Alacaklı bu şekilde korunmuş olur. Varma teorisi kabul edilmiş olsa idi, alacaklı iki kez mağdur olurdu. Bundan dolayı kanaatimizce de ayıp ihbarı gönderilmesi gereken irade beyanı niteliğindedir.

Milletlerarası satım sözleşmesinde de, sözleşmeye aykırılık ihbarı herhangi bir şekle bağlı değildir. Sözlü veya yazılı olarak gerçekleşebilir. İhbarın etkileri hakkında değişik görüşler bulunmaktadır. Azınlıkta olan görüşe göre, CISG. m. 27 alacaklıyı taşıma riskinden kurtarıyor, fakat varma prensibini geçerli kılarak geciken veya geçersiz olan ayıp ihbarını varsayımsal olarak satıcının hukukî alanına vardığı an geçerli olacağını kabul etmektedir¹⁵⁹. Hâkim olan görüşe göre ise, yazılı olarak hazır olmayan ayıp ihbarı bildiri olarak kabul edilemez, onun geçerliliği için öngörülen uygun yöntemlerle gönderilmesi yeterlidir¹⁶⁰.

İrade açıklamaları gönderilmeleri ile hüküm ve sonuçlarını kanun metninde olduğu gibi doğurur. Burada da gönderme prensibi geçerlidir. İhbarın satıcıya varma-

¹⁵⁷ Schönle/Higi, PN. 24b, Art. 201 OR; Gauch, PN. 2147, 776-777; Giger, PN. 91, Art. 201 OR; Furrer, 60 vd; Gerny, 36 vd; Tannó, 86-87.

¹⁵⁸ Akikol, PN. 372, 373.

¹⁵⁹ Mü-Ko, Gruber, PN. 17, Art. 39 CISG; Honsell/Karollus, PN. 18, Art. 27 CISG.

¹⁶⁰ Herber/Czerwenka, PN. 11, Art. 39 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 50, Art. 39 CISG; Ferrari, Rügeobliegenheit, 545 vd; Freiburg, 62; Janssen, 179; Karollus, 126; Schlechtriem/Schwenzer/Slechtriem, PN. 13, Art. 27 CISG; Reinhart, PN. 10, Art. 39 CISG; Vogel, 108; HGer Zürich v. 30.11.1998, CISG-online 415 Erw. 4a. cc.

ması, geç varması hallerinde rizikoya satıcı katlanır¹⁶¹. CISG m. 27¹⁶² açıkça taşıma riskini III. Bölümünde düzenlenen sözleşmenin oluşum ve ihlâli kısmına gönderme yapıp, sözleşmenin II. Kısımındaki açıklamalara değinmemiştir¹⁶³. Sözleşmede ayıp ihbarı için gerekli olmayan bilgilerin açıklanmama kuralı istisna olarak kalmıştır. Bundan dolayı CISG. m. 27 açık bir şekilde uygulama alanı bulmaktadır. Eğer alacaklı ihbarı, belirtilen kurallara uygun bir şekilde açıklamışsa, ihbarının gecikmesi ve sakatlanması¹⁶⁴ durumunda, satıcıya karşı ihbara dayanma hakkını kaybetmez¹⁶⁵. Satıcının sözleşmeye aykırı tesliminden dolayı ihbara sebep olması, onun ihbar gönderildikten sonra rizikoya katlanmasını gerektirir¹⁶⁶.

Gönderme prensibi aleyhine ilk bakışta söylenebilecek şey, eğer ayıp ihbarının etkisi için gönderme prensibi öngörülseydi, CISG. m. 27'de özel düzenlenen taşıma hasarı kuralına gerek kalmazdı. Bu durumda alacaklı ayıptan doğan haklarını ihbarın gönderilmesi ile savunur ve gönderme rizikosuna da satıcı katlanır. Varma prensibi, açıkça taşıma hasarını yukarıda anlatıldığı gibi haksız ve kaçınılır bir mantıkla alacaklının üzerine yüklemektedir. Bildirim rizikosunun devri ve etki anı için anlaşmaya zorlamaya ihtiyacı yoktur¹⁶⁷.

Milletlerarası Satım Sözleşmenin tarihi geçmişinden dolayı sözleşmeyi kaleme alanlar, hasarı sırf devretme amacına tabi kılmayıp, bilakis ihbarın etkisi için gönderme anını kaldırmak istemişlerdir¹⁶⁸. CISG. m. 27 metni, pratik bir şekilde gönderme prensibinin önemli sonuçlarını ifade ederek, taşıma hasarına satıcının katlanması ilkesinde pek az başarılı olmuştur. CISG'in bu kabullenişinden sonra açıklayanın adresine varma anının kural olarak ispatlanması zor olurken, ihbarın etki anı, kolaylıkla posta pulunun tarihinden hareketle tespit edilebilir. Gönderme teorisinde bu durumlar gereksiz görülürken, varma teorisinin dayandığı hukukî düzenlemeler, varma anının ispatını kolaylaştıran usuller öngörmektedir¹⁶⁹. CISG'in yazarı, gönderme prensibi açısından karar vererek, CISG'da kabul edilen usulleri uygulamamaktadır¹⁷⁰.

¹⁶¹ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 11, 18, Art. 39 CISG; **Schlechtriem, Einheit, UN-KAufrecht**, PN. 153, 119.

¹⁶² CISG. m. 27 “ *Antlaşmanın bu Kısımında aksi düzenlenmedikçe, sözleşme taraflarından birinin bu Kısma uygun bildirim, talep veya diğer bir açıklaması koşullara uygun araçlarla yapılmışsa, bu açıklamanın iletimindeki bir gecikme veya hata veya ulaşmamış olması açıklamada bulunan tarafta ona dayanmak hakkından yoksun bırakmaz*”.

¹⁶³ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 1, Art. 27 CISG.

¹⁶⁴ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 12, Art. 27 CISG.

¹⁶⁵ **Vogel**, 103 vd; **Staudinger/Magnus**, PN. 17, Art. 27 CISG; **Janssen**, 179 vd.

¹⁶⁶ **Schlechtriem/Schwenzer/Schwenzer**, PN. 1, Art. 27 CISG; **Vogel**, 102.

¹⁶⁷ **Giger**, PN. 91 Art. 201 OR.

¹⁶⁸ **Honnold**, Nr. 49.

¹⁶⁹ **Honnold**, Nr. 98, 325.

¹⁷⁰ **Honnold**, 325, Nr. 98-99.

CISG m. 27 hükmü, İsviçre m. 201 ve Türk Borçlar Kanunu m. 223/I, düzenlemesi ile gönderme prensibini kabul etmiş bulunmaktadır¹⁷¹. Borçlar Kanunu ve CISG arasındaki en büyük fark, Milletlerarası ticarete alacaklının ihbarı yazılı olarak tam zamanında göndermek zorunda olmasıdır. Böylelikle ihbar satıcıya ihbar süresinin başlamasından evvel ulaşabil bilsin¹⁷². Sürenin en son gününde posta bilgisi, özellikle de mektubun ulaşmasının göz önünde tutulması yeterli değildir¹⁷³. Bu konuda ihbarın varma gerekliliği değil, fakat gönderilmek zorunda olan ihbarın giriş yeteneğidir. Burada önemli olan iletişimi sağlayacak uygun bir aracın seçilmesidir. Somut olayın koşullarına göre uygun bir iletişim aracının seçilmesi durumunda irade beyanının karşı tarafa hiç ulaşmaması, geç ulaşması veya hatalı ulaşması durumunda gönderen oluşan rizikoya katlanmak zorunda değildir¹⁷⁴. Buradan anlaşılacak aslında gönderme prensibinin zayıflatılmış halidir¹⁷⁵. CISG. m. 39/I'de düzenlenen uygun süre prensibi uygulamada çoğunluğun kabul ettiği gibi cömertçe tespit edilmiştir. Alacaklı tarafından erken biten işlerde de bu kurala göre talep etmeye ihtiyacı vardır¹⁷⁶.

Sözlü ayıp ihbarlarında, gönderme prensibinin geçerli olacağı açık değildir. Borçlar Hukukundaki doktrin gönderme prensibini yazılı ayıp ihbarlarında belirtmiştir. Ancak Milletlerarası Satım Sözleşmesine ilişkin doktrin ise, CISG. m. 27 düzenlemesinin yazılı bildirimlerde olduğu gibi sözlü veya uzak sözlü olarak kabul edilen telefonda yapılan ihbarlarda da geçerli olup olmayacağı tartışmalıdır¹⁷⁷.

Sözlü ihbarlarda ulaşma hasarının kural olarak alacaklı üzerine kalması fikrine biz de katılmaktayız. Çünkü onun tarafından yapılan açıklamanın anlaşılabilirliği burada da geçerlidir. Sözlü ve uzak sözlü adı verilen telefonla yapılan ihbarlarda satıcının alacaklıyı dinleyebilmesi açısından varma prensibinin kıyasen uygulanması müm-

¹⁷¹ Honsell/Gsell, PN. 1, Art. 27 CISG; Mü-Ko, Gruber, PN. 3, Art. 27 CISG; Schlechtriem/Schwenzer/Schroeter, U., İn: Kommentar zum Einheitlichen UN-KAUFrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf, CISG, München 2008, PN. 1, Art. 27; Mü-Ko, Benicke, PN. 1, Art. 27; Brunner, PN. 1, Art. 27.

¹⁷² Freiburg, 62; Janssen, 180; Schlechtriem/Schwenzer/Schroeter, PN. 11, Art. 27 CISG; Ferrari, Rügeobliegenheit, 546; Gerny, 200; Vogel, 102 vd; Staudinger/Magnus, PN. 50, Art. 39 CISG; Hutter, 81; Herber/Czerwenka, PN. 11, Art. 39 CISG; Honsell/Magnus, PN. 23, Art. 39 CISG; Reinhart, PN. 1, Art. 27; Zeytin, 109.

¹⁷³ Brunner, PN. 2, Art. 27 CISG.

¹⁷⁴ Reinhart, PN. 2, Art. 27 CISG; Staudinger/Magnus, PN. 17-19, Art. 27 CISG; Schlechtriem/Schwenzer/Schroeter, PN. 7, Art. 27 CISG; Achilles, PN. 4, Art. 27 CISG; Zeytin, 110.

¹⁷⁵ Schlechtriem/Schwenzer/Schroeter, PN. 9, Art. 27 CISG.

¹⁷⁶ Akikol, PN. 969, 375.

¹⁷⁷ Janssen, 180; Schlechtriem/Schwenzer/Schroeter, PN. 5, Art. 27; Vogel, 106; Herber/Czerwenka, PN. 5, Art. 27 CISG; Witz/Salger/Lorenz, PN. 8, Art. 27 CISG; Zeytin, 109.

kündür¹⁷⁸. Eğer varma teorisi kullanılacaksa, CISG. m. 27 uygulama alanı bulmaz. Çünkü taraflar aralarında anlaşma yaparak beyanın hüküm doğurmasını başka şartlara bağlayabilir veya karşı tarafa genel işlem şartlarında kabul ettirilebilir¹⁷⁹. Bunun yanında eğer CISG. m. 27'den ayrılan alışkanlıklar ve ticarî teamüller söz konusu ise, bunlar da CISG. m. 27'nin uygulanmasını engeller¹⁸⁰. Dürüstlük kuralına göre satıcı, eğer alacaklıyı doğru anlamamışsa, hemen itirazın yapılması gerekir.

Alacaklı mallar konusundaki ihbarını satıcı ile telefonda konuşmuşsa bu durum varma prensibine bir istisna teşkil eder. Burada alacaklı ihbarının karşı tarafa vardığını ve doğru bir şekilde iletildiğini kontrol edecek durumda değildir. Bundan dolayıdır ki burada gönderme prensibi önemli olmaktadır. Milletlerarası satım sözleşmelerinde CISG. m. 27 bu durumlar da kıyasen uygulanır¹⁸¹.

İhbarın ulaştırılması yazılı veya sözlü olarak alacaklının yanında çalışanı tarafından yapıldığında onun satıcıya varması ile etkisini kaldırır¹⁸². Çünkü ihbarda bulunan kişi, alacaklının yardımcısı olarak görev yapmaktadır ve ilk aşamada yazılı açıklama hazırlar arasında gerçekleşmiştir. Burada gönderme durumu söz konusu değildir, bilakis gönderme ve varma aynı anda gerçekleşmiştir. İkinci durum ise, alacaklı kendisi sözlü ihbarda bulunsaydı yanında çalışandan farklı davranmayacağı denilebiliyorsa bu durumda alacaklı satıcıya anlaşılır ve tam bir ihbarda bulunmuş sayılır ve ihbar alacaklının yanında çalışanı tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi geçerli etkilerini doğurur.

H. İhbar Yükümlülüğünün İspatı

Genel olarak kabul edilen ispat kuralına göre, alacaklı kanununun belirttiği şekilde tam ve zamanında ayıp ihbarında bulunduğunu ispatla mükelleftir¹⁸³. Öncelikle ihbar hukukî bir kurucu niteliğe sahiptir. Bundan dolayı TMK. m. 6'da yer alan genel ispat kuralı, uygulanır¹⁸⁴. İkinci olarak ispat yükü, ihbarın gerçekleşmesi için gerekli olan hak düşürücü süreyle uymak zorunda olanın üzerindedir¹⁸⁵.

¹⁷⁸ **Schlechtriem/Schwenzer /Schroter**, PN. 5, Art. 27; **Tannó**, 280.

¹⁷⁹ **Schlechtriem/Schwenzer/ Schroter**, PN. 6, Art. 27; **Zeytin**, 109.

¹⁸⁰ **Zeytin**, 109.

¹⁸¹ **Vogel**, 106.

¹⁸² **Janssen**, 181.

¹⁸³ **Giger**, PN. 99 Art. 201 OR; **Honsell, BSK**, PN. 14, Art. 201 OR; **Tannó**, 132 vd; **Becker**, PN. 29 Art. 201 OR; **Gerny**, 47; “*Davacı, davalıya teslim ettiği cevher bedelinden bakiye alacağını talep etmiş, davalıda bu isteme karşı teslim olunan malın sözleşmeye uygun olmadığını bildirerek karşı çıkmıştır. Malın tesliminde bir uyumsuzluk bulunmadığından ayıbın ispat külfeti davalıdadır. Bu durumda ayıbın belirlenmesi ve davalının ödeme yapmamakta haklı olup olmadığının tespiti için yapılacak yargılama masrafları ispat külfeti kendisine ait olan davalı yandan alınması gerekir...*” (Y. 19. HD., T. 26.05.2003, E. 2003/2169, K. 2003/5420, Yavuz, İfa, 518)

¹⁸⁴ “*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür*” TMK. m. 6.

¹⁸⁵ **Giger**, PN. 99, 106 Art. 201 OR.

Federal Mahkeme bir kararında ispat yükü ile ilgili kurala istisna getirmiştir. Buna göre, satıcı, satım konusu malın ayıbını geç ve eksik ihbar edilmesine rağmen maldaki ayıbı şartsız olarak kabul etmiş ise veya ayıplı malı ayıpsız benzeri ile değiştirmiş ise, satıcı ihbarın geç yapıldığını ileri süremez. Aksi durum, TMK. m. II/2 anlamında hakkın kötüye kullanımı olur¹⁸⁶. Satıcı bu durumda ihbarın yapılmadığını ileri süremez ve hâkim usul hukukuna göre resen bunu göz önünde bulunduramaz. Ancak burada satıcının zararına olarak ihbar yükümlülüğünün somut bir şekilde ifa edildiği göz önünde bulundurulmalıdır. Sonuç olarak itirazlar sayesinde ispat yükünden, mutad olmayan bir şekilde Federal Mahkeme şüpheli bularak ayrılmıştır¹⁸⁷.

SONUÇ

İhbar yükümlülüğü, satılan malın ayıplı olması durumunda satıcıya malın durumunun belli edilmesi için gerekli olan usulî bir işlemdir. Hukukî nitelik olarak da bir "külfettir". Ayıplı malı satın alan alıcının kendisine tanınan hakları kullanabilmesinin ön şartı muayene etmesi ve tespit ettiği ayıpları satıcıya bildirmesi gerekir. Maldaki ayıplar satıcıya bildirilmezse alıcı kendisine tanınan hakları kullanamaz. Bu durum hem TBK hem de Viyana Satım Sözleşmesinde aynıdır. Her iki düzenlemede de bu duruma yer verilmiştir. İhbar süresi her ne kadar her iki düzenlemede de yer almış olsa da, sözkonusu süreler uzayabileceği gibi kısalabilir de. Tarafların içinde bulunduğu durum ve malların nitelikleri de göz önünde bulundurularak ihbar süresinde hep bir "makullük" ve "imkan hasıl olur olmaz" ölçütlerine yer verilmiştir. Hâkimler karar verirken somut olayı da göz önünde bulundurular. Satım sözleşmesinde yer alan tarafların sıfatlarına göre de ihbar süresi farklılık arzedebilir. Mesela tacirler için diğer normal alacaklılara kıyasen daha kesin kurallar öngörülmüştür.

KISALTMALAR

Abs.	: Absatz (Fıkra)
AG.	: Amtsgericht
AGB.	: Allgemeine Geschäftsbedingungen (Genel İşlem Koşulları)
AJP.	: Aktuelle Juristische Praxis
Amt.	: Resmî daire, müdürlük
App Ct.	: Court of Appels
AppGer	: Appellationsgericht
Art.	: Artikel (madde)
AT.	: Allgemeine Teil (Genel Kısım)

¹⁸⁶ Giger, PN. 106, Art. 201 OR; Furrer, 62; Hohl, F., *L'avis des défauts de l'ouvrage: fardeau de la preuve et fardeau de l'allégation*, RFJ/FZR 3 (1994), 267; BGer v. 18.10.2007, Nr. 4A.258/2007, Erw. 3.1.

¹⁸⁷ Gauch, PN. 2172, 784.

- Auflg. : Auflage (bası)
- AÜHFD. : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
- B. : Band (Cilt)
- BBL. : Bundesblatt
- BGB. : Bürgerliches Gesetzbuch für das Deutsche Reich vom 18. August 1896.
- BGE. : Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts (ohne Zusatz: Amtliche Sammlung)
- BGER. : Bundesgericht (Schweiz)
- BJM. : Basler Juristische Mitteilungen (Basel)
- BSK. : Basler Kommentar
- BT. : Besonderer Teil (İsviçre Borçlar Kanunu Özel Kısım)
- Bull. : Bülletin
- C. : Cilt.
- CC. : Code Civil (Frankreich)
- CISG. : United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods/Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf vom 11. April 1980, für die Schweiz i.K. getreten am 1. März 1991 (SR 0.221.211.1)
- CISG-AC. : Advisory Council of the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods (<http://www.cisg.law.pace.edu>).
- Diss. : Dissertation
- dpn. : dipnot
- E. : Esas
- Erw. : Erwaegung (en)
- FS. : Festschrift
- HaagerÜ. : Übereinkommen vom 15. Juni 1955 betreffend das auf internationale Kufvertraege über bewegliche körperliche Sachen anzuwendende Recht für die Schweiz getreten am 27 Oktober 1972
- HD. : Hukuk Dairesi.
- HGB. : Deuscthes Handelsgesetzbuch
- HGK. : Hukuk Genel Kurulu.
- HGer. : Handelsgericht
- Hrsg. : Herausgeber
- ICC : International Chamber of Commerce (Court of Arbitration of the International Chamber of Commerce (Paris) ([www. İccwbo.org](http://www.İccwbo.org)))
- IHR. : Internationales Handelsrecht Zeitschrift für das Recht des internationalen Warenkaufs und vertriebs (München)
- INCOTERMS : International Commercial terms der ICC
- IPRax. : Praxis des Internationalen Privat und Verfahrensrechts (Bielefeld)
- IPR. : Internationales Privatrecht
- IPRG. : Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht vom 18 Dezember 1987
- İBK. : İsviçre Borçlar Kanunu

JZ.	: Juristen Zeitung (Tübingen).
K.	: Karar
KG.	: Kantonsgericht
LG.	: Landgericht
m.	: madde
MHAD.	: Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
Mü-Ko.	: Münchener Kommentar
NJW.	: Neue Juristische Wochenschrift
NJW-RR.	: Neue Juristische Wochenschrift-Rechtsprechung Report
Nr.	: Numara
Official Comment	: Official Comments of the UCC Permanent Editorial Board (USA)
Oger.	: Ober Gericht
OGH.	: Oberster Gerichtshof
OLG.	: Ober Landsgericht
OR.	: Bundesgesetz vom 30 MAerz 1911 betreffend die ergaenzung des Schweizerisches Zivilgesetzbuches (fünfter Teil: Obligationenrecht) (İsviçre Borçlar Hukuku)
PN.	: Paragraf Numarası
RabelsZ.	: Rabels Zeitschrift für auslaendisches und internationales Privatrecht (Tübingen)
recht	: recht (Bern)
RG.	: Resmi Gazete
RIW.	: Recht der internationalen Wirtschaft/Aussenwirtschaftsdienst des Betriebs-Beraters (Heidelberg)
S.	: Sayı
s.	: sahife
Sec.	: Section
SJZ.	: Schweizerische Juristen Zeitung (Zürich)
Sten. Bull.	: Amtliches stenographisches Bulletin der Bundesversammlung; seit 1967; Amtliches Bulletin der Bundesversammlung (Nationalrat, Ständerat) (Schweiz).
Sup. CT.	: Supreme Court
SZIER.	: Schweizerische Zeitschrift für internationales und europaeisches Rech (Zürich)
T.	: Tarih
TBK.	: Türk Borçlar Kanunu
TMK.	: Türk Medenî Kanunu
TranspR-IHR.	: Internationales Handelsrecht, Beilage zur Zeitschrift Transportrecht
UNCITRAL.	: United Nations Commission on International Trade Law (www.uncitral.org)
UNIDROIT.	: International Institute for the Unification of Private Law (www.unidroit.org)
Urteil.	: Karar.
UCC.	: Uniform Commercial Code

U.S./US.	: United States (of America)
UT.	: Ulaşım Tarihi
WM.	: Zeitschrift für Wirtschaft und Bankrecht
vd.	: ve devamı
VergÜ.	: (UN) Convention on the Limitation Period in the international Sale of Goods vom 14. Juni 1974 (www. Uncitral.org)
Vgl.	: vergleiche
Vorb.	: Vormeberkung(en)
Y.	: Yargıtay
YHGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YKD.	: Yargıtay Kararlar Dergisi
ZEuP.	: Zeitschrift für europaisches Privatrecht (München)
Ziff.	: Ziffer(n)
ZBJV.	: Zeitschrift des Bernischen Juristenvereins (Bern)
ZfRVgl.	: Zeitschrift für Rechtsvergleichung (Österreich)
ZVglRWiss.	: Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft
ZGB.	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch vom 10. Dezember 1907 (SR 210)

KAYNAKÇA

- Achilles, Wilhelm-Albrecht Kommentar zum UN-Kaufrechtsübereinkommen (CISG), Neuwied/Kriftel/Berlin 2000.
- Aday, Nejat, Özel Hukukta Yükümlenti Kavramı ve Sonuçları, İstanbul 2000.
- Akicol, Diana, Die Voraussetzungen der Sachmangelhaftung beim Warenkauf (Obligationenrecht und UN-KAUFrecht), Zürich 2008.
- Aktürk Yücer, İpek, Satım ve Eser Sözleşmelerinde Gözden Geçirme ve Bildirim Külfetleri, Ankara 2012.
- Andersen, C. Baasch, Reasonable Time in Article 39(1) of the CISG - Is Article 39(1) Truly a Uniform Provision?, www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/andersen.html
- Aral F/Ayrancı, H., 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 9. Bası Ankara 2012.
- Arslanlı, Halil, Ticari Bey', 1. Cilt Umumi Hükümler, Satıcı ve Alıcının Borçları, Ademi ifa, 4. Bası, İstanbul 1995.
- Atamer, Yeşim, Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları, İstanbul 2005.
- Audit, Bernard, La vente internationale de marchandises, Paris 1990.
- Bamberger H. G/Roth H., Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 3: §§ 1297-2385 - EGBGB - CISG, München 2003.
- Becker, H., Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band VI: Obligationenrecht, I. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen (Art. 1-183), Bern 1941; II. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse (Art. 184-551), Bern 1934.

- Benicke, Christoph, In: Münchener Kommentar zum 2. Auflage HGB München 2007.
- Bernstein, H/Lookofsky, J., Understanding the CISG in Europe, 2. Aufl., Den Haag/London/New York 2003.
- Bianca, C.M./Bonell M.J., Commentary on the International Sales Law, The 1980 Vienna Sales Convention, Mailand 1987.
- Bieger, Alain, Die Mängelrüge im Vertragsrecht, Zürich 2009.
- Brunner, Christoph, UN-Kaufrecht-CISG, Kommentar zum Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf von 1980, Unter Berücksichtigung der Schnittstellen zum internen Schweizer Recht, Bern 2004.
- Bucher, Eugen, Obligationenrecht, Besonderer Teil, 3. Aufl., Zürich 1988. (Kisaltılışı: Bucher, BT)
- Der benachteiligte Käufer, Kritische Bemerkungen zu zwei Besonderheiten des schweizerischen Kaufrechts: Prüfungs- und Rügepflicht (OR 201), Kostenfolgen bei Erkennung auf Preisminderung statt auf Wandelung gemäss OR 205/II, SJZ 67 (1971), 17 ff. (Benachteiligter Käufer).
- Hundert Jahre schweizerisches Obligationenrecht: Wo stehen wir heute im Vertragsrecht? Referat für den Schweizerischen Juristenverein (1983), ZSR 102 (1983) 2. Halbband, S. 251 ff. (Kisaltılışı: Bucher, Hundert Jahre OR) .
- Buz, Vedat, Medenî Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005.
- Çetiner, Bilgehan, Die Sachmangelhaftung des Verkäufers im UN-Kaufrecht und im neuen deutschen Schuldrecht, Heidelberg 2006.
- Edis, Seyfullah, Türk Borçlar Hukukuna Göre Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 1963.
- Enderlein Fritz, Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, in; Petar Šarčević/Paul Voken (Hrsg.), International Sale of Goods, Dubrovnik Lectures, New York/London/Rom 1986.
- Enderlein Fritz/Maskow Dietrich/Strohbach Heinz, Internationales Kaufrecht, Kaufrechtskonvention, Verjährungskonvention, Vertretungskonvention, Rechtsanwendungskonvention, Berlin 1991.
- Eren, Fikret, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 18. Bası Ankara 2015.
-Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2014.(Kisaltılışı: Eren, Özel).
- Ferrari, Franco, Internationales Vertragsrecht Rom I-VO. CISG. CMR. FactÜ, Kommentar, München 2012 (Kisaltılışı: Ferrari, Ferrari/Ferrari).
- Die Rügeobliegenheit bei Vertragswidrigkeit nach Art. 39 CISG, ZSR NF 125 (2006) 1. Halbband, S. 533 ff. (Kisaltılışı: Ferrari, Rügeobliegenheit).
- Freiburg, Nina, Die Rügeobliegenheit des Käufers bei grenzüberschreitendem Warenverkehr, IHR 5 (2005), S. 56 ff.

- Furrer, Andreas, Von stierigen Kühen und sprungfähigen Stieren - Die Regelung des Viehhandels als Lehrstück einer verfehlten regulativen Rechtstechnik -, in: Jörg Schmid/Hansjörg Seiler (Hrsg.), Recht des ländlichen Raums, Festgabe der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Universität Luzern für Paul Richli zum 60. Geburtstag = LBR (Luzerner Beiträge zur Rechtswissenschaft) Band 11, Zürich 2006, S. 149 ff.
- Furrer, Rolf, Beitrag zur Lehre der Gewährleistung im Vertragsrecht, Diss. Zürich 1973.
- Gauch, Peter, Der Werkvertrag, 5. Aufl., Zürich 2011.
- Gauch, P./Aepli, V./Stöckli, H., Praejudizienbuch zum OR, 6. Aufl. Zürich 2006.
- Gauch, P./Schleup, W./Schmid, J./Rey, H., Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, ohne ausservertragliches Haftpflichtrecht, 2 Bände, 10. gaAufl., Zürich/Basel/Genf 2014.
- Gelzer, Philipp, Zur Wünschbarkeit der Anpassung des schweizerischen Kaufrechts an die EU-Richtlinie zum Verbrauchsgüterkauf und das UN-Kaufrecht, Diss. Basel, Basel/Genf/München 2003 = Basler Studien zur Rechtswissenschaft, Band 67 (zit. Anpassung)
- Gerny, M., Georg, Untersuchungs- und Rügepflichten beim Kauf nach schweizerischem, französischem und US-amerikanischem Recht sowie nach CISG, Diss. Basel, Basel/Genf/München 1999 = Schriftenreihe für Internationales Recht, Band 83.
- Giger, Hans, Berner Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Band VI: Das Obligationenrecht, 2. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 1. Teilband: Kauf und Tausch - Die Schenkung, 1. Abschnitt: Allgemeine Bestimmungen - Der Fahrniskauf (Art. 184- 215 OR), Bern 1980.
- Girsberger, Daniel, Was hat Thurgauer Ahorn mit Ananas aus Afrika gemeinsam? - Die schleichende Internationalisierung des schweizerischen Mängelrügerechts -, in: Jörg Schmid/Hansjörg Seiler (Hrsg.), Recht des ländlichen Raums, Festgabe der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Universität Luzern für Paul Richli zum 60. Geburtstag = LBR (Luzerner Beiträge zur Rechtswissenschaft) Band 11, Zürich 2006, S. 225 ff. (zit. Girsberger, Mängelrügerecht)
- Gruber, Urs Peter, In: Münchener Kommentar zum BGB Bd. III., Wiener Übereinkommen über Verträge über den internationalen Warenkauf, 6. Aufl. Beck. München 2012.
- Gümüş, Alper, Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, C. I, İstanbul 2012.
- Gsell, Willi, Die Mängelrüge beim Kauf nach schweizerischem Obligationenrecht, Diss. Zürich 1926.
- Heilmann, Jan, Mängelgewährleistung im UN-Kaufrecht, Voraussetzungen und Rechtsfolgen im Vergleich zum deutschen internen Kaufrecht und zu den Haager Einheitlichen Kaufgesetzen, Diss. Hamburg, Berlin 1994 = Schriften zum Internationalen Recht, Band 67.
- Herber, R./Czerwenka B, Internationales Kaufrecht, Kommentar zu dem Übereinkommen der Vereinten Nationen vom 11. April 1980 über Verträge über den internationalen Warenkauf, München 1991.
- Heuzé, Vincent, Traité des contracts, La vente internationale de marchandises, Droit uniforme, Paris 2000.

- Hohl, Fabienne, L'avis des défauts de l'ouvrage: fardeau de la preuve et fardeau de l'allégation, RFJ/FZR 3 (1994), S. 235 ff.
- Honnold, John O., Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, 3. Aufl., Den Haag 1999.
- Honsell, Heinrich (Hrsg.), Kommentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenkauf (CISG), Zürich 2009.
- Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil, 8. Aufl., Bern 2006 (Kisaltılışı: Honsell, BT).
- Honsell, H/Vogt, N.P/Wiegand, W., Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht I: Art. 1- 529 OR, 4. Aufl., Basel 2007. (Kisaltılışı: Honsell, BSK)
- Huguenin, Claire, Obligationenrecht Besonderer Teil, 3. Aufl. Zürich/Basel/Genf 2008.
- Hutter, Max, Die Haftung des Verkäufers für Nichtlieferung bzw. Lieferung vertragswidriger Ware nach dem Wiener UNCITRAL-Übereinkommen über internationale Warenkaufverträge vom 11. April 1980., Diss. Regensburg 1988.
- Janssen, André, Die Untersuchungs- und Rügepflichten im deutschen, niederländischen und internationalen Kaufrecht, Eine rechtsvergleichende Darstellung der Gemeinsamkeiten und Unterschiede, Diss. Münster, Baden-Baden 2001 = Europäisches Privatrecht, Sektion B: Gemeinsame Rechtsprinzipien, Band 17.
- Karollus, Martin, UN-Kaufrecht, Eine systematische Darstellung für Studium und Praxis, Wien/New York 1991.
- Katz, Hans-Peter, Sachmängel beim Kauf von Kunstgegenständen und Antiquitäten, Diss. Zürich 1973.
- Keller, M/Siehr, K., Kaufrecht, Kaufrecht des OR und Wiener UN-Kaufrecht, 3. Aufl., Zürich 1995.
- Klaedtko, Ulrich, Die Maengelruegefrist im UN-Kaufrecht, Aachen 2003.
- Kramer, Ernst A., Rechtzeitige Untersuchung und Mangelanzeige bei Sachmängeln nach Art. 38 und 39 UN-Kaufrecht - Eine Zwischenbilanz, in: Ernst A. Kramer/Wolfgang Schuhmacher (Hrsg), beitraege zum Unternehmensrecht, Festschrift für Hans-Georg Kopensteiner zum 65. Geburtstag, Wien 2001, s. 617vd.
- Maissen, Luis, Sachgewährleistungsprobleme beim Kauf von Auto- Occasionen, Diss. Zürich 1999.
- Magnus, Ulrich, in: J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Wiener UN-Kaufrecht (CISG), Berlin 2005 (Kisaltılışı: Staudinger/Magnus).
- Müller-Chen, Marcus, Folgen der Vertragsverletzung, Habil. Basel, Zürich 1999 = Veröffentlichungen des Schweizerischen Instituts für Rechtsvergleichung, Band 37.
- Oser, H/Schönenberger, W., Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Das Obligationenrecht, 2. Teil (Halbband): Art. 184-418, Zürich 1936.
- Piltz, Burghard, Internationales Kaufrecht, Das UN-Kaufrecht (Wiener Übereinkommen von 1980) in praxisorientierter Darstellung, 2. Aufl. München 2008.

- Reinhart, Gert, UN-Kaufrecht, Kommentar zum Übereinkommen der Vereinten Nationen vom 11. April 1980 über Verträge über den internationalen Warenkauf, Heidelberg 1991.
- Reinicke, D/Tiedtke, K., Kaufrecht, 6. Auflage, Luchterhand 1997.
- Rumo-Jungo, Alexandra, Beweislast bei der Mängelrüge, in: Pierre Tercier/Marc Amstutz et al. (Hrsg.), *Gauchs Welt, Recht, Vertragsrecht und Baurecht*, Festschrift für Peter Gauch zum 65. Geburtstag, Zürich/Basel/Genf 2004, S. 575 ff.
- Rüetschi, David, Substanziierung der Mängelrüge, *recht* 21 (2003), S. 115 ff.
- Schlechtriem, Peter, Einheitliches UN-Kaufrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über internationale Warenkaufverträge, Darstellung und Texte, Tübingen 1981 (Kısaltılışı: Schlechtriem, Einheit. UN-Kaufrecht)
- Internationales UN-Kaufrecht, Ein Studien- und Erläuterungsbuch zum Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf (CISG), 4. Aufl., Tübingen 2007 (Kısaltılışı: Schlechtriem, Internat. UN-Kaufrecht)
- Schlechtriem, P/Schwenzer, I., Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf - CISG -, 5. Aufl., München 2008.
- Schmid, Hans, Art. 8 ZGB: Überblick und Beweislast, in: Christoph Leuenberger (Hrsg.), *Der Beweis im Zivilprozess/La preuve dans le procès civil*, Bern 2000, S. 11 ff. = SWR (Schriften der Stiftung für die Weiterbildung schweizerischer Richterinnen und Richter), Band 1.
- Schmidt-Kessel, Martin, In: Kommentar zum Einheitlichen UN-KAUFrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf, CISG, München 2008.
- Schönle, Herbert, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1- 529 OR), Teilband V 2a: Kauf und Schenkung, Erste Lieferung: Art. 184- 191 OR, Zürich 1993.
- Schönle, H/Higi, P., Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band: Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1- 529 OR), Teilband V 2a; Kauf und Schenkung, Zweite Lieferung: Art. 192- 204 OR, Zürich/Basel/Genf 2005.
- Schroeter, Ulrich G., In: Kommentar zum Einheitlichen UN-KAUFrecht, Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf, CISG, München 2008.
- Schubiger, Alfred, Verhältnis der Sachgewährleistung zu den Folgen der Nichterfüllung oder nicht gehörigen Erfüllung, OR 197 ff. - OR 97 ff., Diss. Bern 1957.
- Schumacher, R/Rüegg, E., in: Alfred Koller (Hrsg.), *Der Grundstückskauf*, 2. Aufl., Bern 2001.
- Schwartz, Andreas/Schwenzer, Ingeborg, Europäische Sachmängelgewährleistung beim Warenkauf, Optionale Rechtsangleichung auf der Grundlage eines funktionalen Rechtsvergleichs, Habil. Hannover, Tübingen 2000 = Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, Band 68.

- The Noble Month, (Articles 38, 39 CISG) - The Story Behind the Secenery -, European Journal of Law Reform 7 (2005), 353 ff. (Kısaltılışı: Schwenzer, Noble Month)
- Staudinger, J. J., von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Wiener UN-Kaufrecht (CISG), Berlin 2005 (Staudinger/Magnus)
- Soergel, H/Lüderitz, A/Schüssler-Langeheime, D., Bürgerliches Gesetzbuch, mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, begr. von Hs. Th. Soergel, neu hrsg. von W. Siebert, Band 13: Schuldrechtliche Nebengesetze 2, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den internationalen Warenkauf (CISG), Stuttgart/Berlin usw. 2000.
- Spiro, Karl, Die Begrenzung privater Rechte durch Verjaehrungs und Fatafristen, Bd. I-II, Bern 1975. 197 OR, ZBJV 80 (1944), S. 145 ff.
- Stathouli, Sofia, Die Haftung des verkaufers für Sachmangel und Falschlieferung nach dem Wiener Übereinkommen über den internationalen Warenkauf unter Berücksichtigung des deutschen und griechischen Rechte, München 2006.
- Şahiniz, Salih, Tacirler Arası Ticari Satımlarda Satıcının Ayıplı İfadadan (Ayıplı Mal Tesliminden) Sorumluluğu, Ankara 2008.
- Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. I/1, İstanbul 1988.
- Tannò, Patrick, Die Berechnung der Rügefrist im schweizerischen, deutschen und UN-Kaufrecht, Diss. St. Gallen 1993 = St. Galler Studien zum internationalen Recht, Band 13, St. Gallen 1993.
- Tunçomağ, Kenan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. II İstanbul 1974.
- Venturi, Silvio, La réduction du prix de vente en cas de défaut ou de non-conformité de la chose, Le Code suisse des obligations et la Convention des Nations Unies sur les contrats de vente internationale de marchandises, Diss. Fribourg 1994 = AISUF Band 131 (Arbeiten aus dem Juristischen Seminar der Universität Freiburg).
- Vogel, Hans-Josef, Die Untersuchungs- und Rügepflicht im UN-Kaufrecht, Diss. Bonn 2000.
- von Büren, Bruno, Schweizerisches Obligationenrecht, Besonderer Teil (Art. 184-551), Zürich 1972.
- Von Tuhr, A/Escher, Arnold, Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, 3. Aufl. Band 1, 1. und 2. Lieferung, Zürich 1974 und 1979; mit Supplement, Zürich 1984.
- Werro, Franz, La responsabilité du vendeur dans le commerce international et dans le marché intérieur européen, SJ 124 (2002) 2. Halbband, S. 289 ff.
- White, J. J./Summers, R. S., Uniform Commercial Code, Practitioner Treatise Series, Band I, 4. Aufl., St. Paul (Minnesota) 1995 (zit. White/Summers, Practitioner's Edition) mit Supplement 2005 zu Bände I-IV: Revised Article 1 and Amended Article 2 - Substance and Process.

- Widmer, Pierre, Übereinkommen von 1980 über den internationalen Warenkauf, Lausaner Kolloquium vom 19. und 20. November 1984, Zürich 1985, S. 91 ff. = Veröffentlichungen des Schweizerisches Institut für Rechtsvergleichung, Band 3
- Witz,W/Salger,H. C./Lorenz, M., International Einheitliches Kaufrecht, Praktiker-Kommentar und Vertragsgestaltung zum CISG, Heidelberg 2000.
- Yavuz, Cevdet, Satıcının Satılanın (Malın) Ayıplarından Sorumluluğu, İstanbul 1989.
- Yavuz, Nihat, Ayıplı İfa, 3. Bası, Ankara 2012.(Kısaltılışı: Yavuz, N., İfa)
- Zeytin, Zafer, Milletlerarası Mal satım Sözleşmeleri (CİSG) Hukuku, Ankara 2011.
- Zehnder, Hannes, Die Mängelrüge im Kauf-, Werkvertrags- und Mietrecht, SJZ 96 (2000) S. 545 ff.